

De Moennik

HISTORISCH TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING HELDEN

juli 2019 | nummer 66

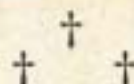
Jesus † Maria † Joseph

Bid voor de ziel van zaliger

Beatrix Crommentuijn,

echtgenote van

Jacob Stappers.

*Geboren te Panningen, den 21 December 1852
en aldaar godvruchtig in den Heer overleden,
den 15 Maart 1928, gesterkt door de
HH. Sacramenten der stervenden.*

Zie, zoo sprak de Heer: ik neem haar van u weg, die gij zoo zeer bemindet; gij moogt nochtans niet klagen of weenen, maar slechts stilzwijgend zuchten.

Ezech. 24. 15. 16.

Zij was een zorgvuldige en bij uitstek goede moeder, een onberispelijke echtgenote, een voorbeeld van vele deugden. Van hare jeugd af vreesde zij God, onderhield stipt Zijne geboden en volhardde in heiligen levenswandel. Zij is gestorven, gelijk zij geleefd heeft, in volkomen kinderlijk vertrouwen op den Hemelschen Vader en met algeheele overgave aan Zijnen aanbiddelijken Wil.

Mijne dierbare echtgenoot en kinderen, troost u, het is de Heer, die moeder roept. Blijft eensgezind met elkander in onderlinge liefde vereenigd, vrees God altijd, bidt veel voor mij, vooral Gij mijn zoon die ik aan 't klooster gaarne afstond, help mij door uwe gebeden bij God. Gij kunt het zoo gemakkelijk, want het gebed is de rijkdom der monniken, en ziet! eenmaal zullen wij elkander wederzien in 't eeuwig Vaderland.

Mijn Jezus barmhartigheid. 100 d. aft.

Onze Vader — Wees Gegroet.

ERSTE HELDENSCHE BOEKVERKOPING
L. KASSTEN, HELDENPANNINGEN

In dit nummer o.a.:

Bidprentjes digitaal | De Burgerlijke Stand: het begin | Heerroom Pierre Hermans

INHOUD

Colofon

Periodiek van Heemkunde-
vereniging Helden.

Versijnt in maart, juli en
november.

Oplage: 800 ex.

ISSN nr. 1570-8128

De Moennik

(= verzamel-/bewaarplaats)

REDACTIE:

Jos Keijmes, eindredacteur

tel. 077-306 11 55

Wim Daniëls

Gerard Ebisch

Piet Gommans

Joep Hermans

Patrick van 't Hooft

Raf Janssen

Marion Leurs-Jacobs

Willemien Severins-Janssen

OPMAAK EN LAYOUT:

Henk Steeghs (Yell-low)

ACQUISITIE:

Marion en Rob Leurs

tel. 0493-89 39 14

DRUK:

DTP Graphic Products

WEBMASTER:

Rob van 't Padje

E: webmaster@moennik.nl

CORRESPONDENTIE-ADRES:

Redactie De Moennik

Aan de Koeberg 3

5988 NE Helden

E: redactie@moennik.nl

Voor vragen over

bezorging en lidmaatschap:

E: admin@moennik.nl

jaarlidmaatschap € 17,00

(inclusief De Moennik)

Losse nummers € 5,75

Illustraties dienen vrij van rechten
te worden aangeleverd.

Niets uit deze uitgave mag gepubli-
ceerd worden zonder toestemming
van de redactie.

VERKOOPADRESSEN:

- Primera Panningen

- Boekhandel Blz. Panningen

- Kapsalon Van Nisselroy

Panningen

- Toeristisch Informatie Huis /

VVV Panningen

- Herenkapsalon L. Kessels Beringe

- Streekmuseum Peel en Maas

Foto omslag:

Een van de opvallende bidprentjes
uit de collectie van de Heemkunde-
vereniging.

- 1 *Bèjeingezeumerd*
Redactie en werkgroep documentatie
- 3 *Bidprentjes digitaal*
Jos Keijmes
- 4 *Het begin van de Burgerlijke Stand*
Peter Vullings
- 9 *Een oorlogsmonument vernieuwd*
De redactie
- 10 *Landstorm en burgerwacht in Helden (2)*
Wim Daniëls
- 14 *Belevenissen van Heerom Pierre Hermans
(1908-1991)*
Joep Hermans
- 16 *Middenpagina
De Eerste H. Mis van Piet Mertens*
Willemien Severins-Janssen
- 18 *Cas Schaareman, held uit Helden*
Piet Gommans
- 20 *Straatnamen
Koelenweg*
Wim Daniëls
- 22 *Klimaatverandering van alle tijden (2)*
Huub Knippenbergh en Wim Daniëls
- 26 *Zoldergeheimen
Een nieuwjaarskaart na 70 jaar*
Jac Kerkhofs en Jos Keijmes
- 28 *Samen op de foto
Sjoeëlke sjeule*
Marion Leurs-Jacobs en Willemien Severins-Janssen
- 29 *Heuve*
Wim Daniëls
- 30 *De winkel van Coba en Mia Houtappels*
Marion Leurs-Jacobs en Willemien Severins-Janssen
- 32 *Toen en nu
Garage Rughie Panningen*
Theij Cox en Sjaar van Horen

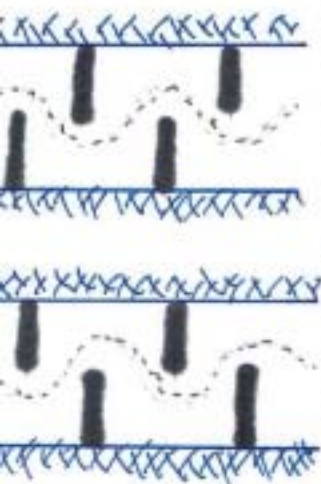
Lezersreacties:

Dörp – Kepèl

Toen de Van Hövellstraat in Helden nog Krómsjtraot genoemd werd, wandelden daar geregeld vier Dörper mannen richting Panningen: Keiren Sjang, Kubke, Sjang Dorssers en Giel Segers (?). Ze liepen dan tot de schuur van Ottenheims Jeu, nu voorbij het kruispunt bij HKI en Van Heijst, en draaiden zich dan demonstratief om, om vervolgens weer richting Dörp te lopen. Bij de schuur was immers de grens met Kepèl. De familie Verstappen-Jacobs van de Ruijsstraat wist zelfs nog te melden dat er op de grens een beukenhaag stond waaronder een cocosmat lag. Als Dörper mensen dan terug kwamen van Panningen veegden ze daar eerst de voeten af en liepen dan Dörp in.

De houten verleggen

Lodewijk Sillen uit Kessel was in 1934 kantonniër (gemeentewerker) bij de gemeente Kessel. Bij zijn werk hoorde ook het onderhouden van wegen. In de meeste gevallen waren dat nog zogenaamde kiezelwegen. Bij het vernieuwen van die kiezel, paste men een bijzondere verhardingstruc toe. In de weg plaatste men verspringend op de linker en rechter weghelft balken in de kiezel-

ren slingerend over de weg rijden. Na een paar maanden verplaatste men die balken naar de andere weghelft en ging het slingerpad over de nog niet bereden losse kiezel. Na weer een tijd werden de balken verwijderd en was de weg 'automatisch' bijna helemaal verhard. Dat plaatsen en verplaatsen van die balken noemde men toen 'de houten verleggen'. Deze uitdrukking kwam de redactie ter ore bij een bezoek aan Pierre en Mia Absil-Mertens in Heythuysen. Lodewijk Sillen was namelijk de opa van Pierre.

De Heldenseweg

Bij dat zelfde bezoek bij Pierre en Mia Absil-Mertens zagen we een foto die moet dateren uit 1920. Diezelfde Lodewijk Sillen is daar met een behoorlijk aantal collega's bezig de Heldenseweg (het deel van de Kesselseweg in Kessel!) te voorzien van een asfaltlaag. De pekketel staat te dampen en er is geen gemechaniseerd voertuig te zien! Die foto willen we u natuurlijk niet onthouden. Tweede van links staat opa Sillen. Zie foto beneden.

Nieuwe aanwinsten

De heemkundevereniging is aan het begin van het jaar in het bezit gekomen van de torenhaan en het tabernakel van de oude Panningse kerk. Ook het boek 'Het geheim dagboek van oma' van Kaat Verhaegh is in het documentatiecentrum te lezen.

De grens tussen Dörp en Kepèl op de huidige Ruijsstraat.

Kantonniër Lodewijk Sillen

De Heldenseweg in Kessel.

- Foto's:
- Collectie familie Absil-Mertens
 - Herm Verbugt
 - Heemkundevereniging Helden

Herm Verbugt met het projectiel.

Correctie

In *De Moennik* 65 is er in het artikel over De Stogger een vervelende fout geslopen. Er staat 'waar tot voor kort tegelbedrijf Verkoo was gevestigd'. Dat is niet juist. Verkoo Tegels en Sanitair is er nog steeds gevestigd. De redactie heeft zich al via het weekblad HALLO hiervoor verontschuldigd en doet dat hier nu ook. De schrijver, Jeu Mertens, treft geen enkele blaam.

Projectiel adieu

Op maandag 15 april jl. heeft de Heemkundevereniging afscheid genomen van een jarenlang in bezit zijnd explosief. Niemand wist eigenlijk het fijne over de veiligheid van dit projectiel. Na een bezoek van de politie die er ook geen zekerheid over kon geven, werd besloten de EOD in Soesterberg in te schakelen, die de zaak kwam bekijken. Na het projectiel grondig geïnspecteerd te hebben, bleek dat we hier te maken hadden met een Engelse 25 pond rookgranaat, weliswaar afgevuurd. Ter plaatse ontmantelde deze dienst de granaat. De vraag of de Heemkundevereniging dit gedemonteerde projectiel in bezit mocht houden, werd met neen beantwoord. Na het inladen en een stevige handdruk van de drie potige mannen werd de zaak hiermee afgesloten.

Bevrijdingsverhalen

Er hebben heel wat personen al gereageerd op onze oproep om bevrijdingsverhalen aan te leveren. De redactie is druk bezig om al die verhalen te bekijken. Helaas zijn er maar weinig foto's beschikbaar gekomen. Daarom nog een oproep om nog eens te zoeken naar foto's die met de oorlog te maken hebben. De redactie scant die foto's, zodat ze teruggegeven kunnen worden.

Eindredacteur

Jos Keijmes heeft te kennen gegeven om na tien jaar als eindredacteur te stoppen. Daarom heeft de redactie naar een opvolger gespeurd. Die speurtocht heeft er toe geleid dat Willemien Severins-Janssen met ingang van nr. 68 (maart 2020) de nieuwe eindredacteur is. Zij maakt al sinds 2009 deel uit van de redactie en kent dus het klappen van de zweep. Door haar pensionering heeft ze tijd gekregen om deze klus op zich te nemen. Jos blijft deel uitmaken van de redactie. Willemien veel succes!

Afscheid Patrick

Tijdens de bespreking van dit nummer deelde Patrick van 't Hooft mee dat hij zich terugtrekt uit de redactie.

Vanaf *Oos Bukske* nr. 14 (februari 2002) is hij onafgebroken in de weer geweest voor wat nu *De Moennik* is. Eerst als eindredacteur en vanaf 2010 als redactielid. Onder zijn leiding werd *De Moennik* een herkenbaar geschiedkundig tijdschrift. Vanaf de zijlijn wil hij nu de ontwikkelingen volgen.

De redactie bedankt hem voor zijn enorme inzet en vakmanschap. Patrick, het ga je goed.

Anekdote Marion

Aanbesteeing

Soms waere mich verhaölkes aangereikt door minse die met ozze pap (Herm van Hospes) gewerkt hebbe, en dao biezónger goije herinneringen aan over hebbe gehoije. Det is hiel fijn um te hure.

Ich waas op 'ne middig bej Wiel Schers en zien vrouw Annie. (Wat hebbe we 'ne plezierige middig gehad!) Wiel waas ozze pap zien rechterhank tiedens zien werkzaam laeve as aannemer. Ozze pap hej um d'r heel hoeëg op staon, det heb ich altied wel begrepe en Wiel vertelde mich ónger angere 't volgende.

In Meijel woord 'n boorderij gebouwd van Vissers en ozze pap zag tege Wiel: "Det motte we hebbe." D'r kwaam 'n aanbesteeing en Wiel vroeg d'r nao aan ozze pap: "En... hebbe we 't gekrege?" "Jao," zag ozze pap, "mer ich bin wel flink ónger de pries door gegaon."

Angere aannemers zagte: "Wie kin det toch? Wat heesse toch gedaon?"

't Antwoord waas: "Jao, mer gae telt d'r de verkes bej! Dao kan ich auch niks aan doon."

En zoëe waas 't mer net.

Bidprentjes digitaal

In januari 2018 begon een aantal vrijwilligers van onze heemkundevereniging aan een geweldige klus: het scannen van onze enorme verzameling van meer dan 21.000 bidprentjes, zodat men ze digitaal, waar ook ter wereld, kan lezen. Voor genealogen zijn zulke (oude) prentjes vaak van onschatbare waarde bij het samenstellen van een stamboom. Die klus is nu geklaard!

door Jos Keijmes

Op de website van de heemkundevereniging (www.moennik.nl) zijn de prentjes op achternaam gerangschikt en te downloaden. Via collecties - bidprentjes komt men op de zoekpagina terecht.

Al deze prentjes zijn op vele maandagavonden en woensdagmiddagen gescand (zowel de voor- als achterkant) en tot één geheel gemaakt, zodat het gehele prentje bewonderd kan worden. Bij het verschijnen van de prentjes op de site zijn de voornamen, de geboortedatum en de sterfdatum reeds vermeld. Alle prentjes hebben een code: de eerste letter van de achternaam en een viercijferig getal. Is dat getal in de linker kolom dikgedrukt, dan kan het prentje opgeroepen worden en via het dikgedrukte getal in de rechter kolom gedownload.

Er staat echter ook een behoorlijk aantal vermeldingen niet dikgedrukt. Die prentjes kunnen helaas niet opgeroepen worden en dus ook niet gedownload. Zij zijn maar even in het bezit van de vereniging geweest, zonder de mogelijkheid te hebben gehad om ze te scannen, en alleen geregistreerd omdat ze teruggegeven moesten worden. De meeste prentjes zijn uit de regio Peel en Maas, maar bestrijken in feite het hele land.

Verzamelaars

Heel wat mensen hebben bidprentjes verzameld of verzamelen die nog. Een van die verzamelaars is heemkundelid Twan Niessen, die er ook voor gezorgd heeft dat de prentjes opgeborgen werden.

Nog iedere week komen er bidprentjes bij. Indien men zo'n prentje niet wil afstaan, wordt het gescand en vervolgens teruggegeven. De openingstijden van het documentatiecentrum staan op de achterkant van *De Moennik*. Het oudste aanwezige bidprentje uit de voormalige gemeente Helden dateert uit 1837 en is te onduidelijk om af te drukken.

Bijzondere prentjes

In de collectie bevinden zich verschillende opvallende exemplaren. Opvallend door de afbeeldingen, door de (verdwenen) achternamen, door de (ouderwetse) tekst en het daarbij behorende verhaal.

Fouten

Door alle handelingen die nodig waren bij het scannen en het invoeren van die scans in het systeem van de heemkundevereniging en daardoor op de website, kunnen er (menselijke) fouten zijn ontstaan. Constateert u een fout, dan kunt u dat doorgeven door een mailtje te sturen naar Rob van 't Padje (webmaster@moennik.nl). Alle vrijwilligers ontzettend bedankt voor jullie inzet!

Afbeeldingen: Archief Heemkundevereniging Helden

www.moennik.nl

JEZUS + MARIA + JOZEP.
Bid voor de ziel van zaliger
den HoogEdelGeztrouwen Heer
Oscar Maria Franciscus Halfmans
Oud-Notaris te Helden,
Oud-Lid van de Eerste Kamer der
Staten-Generaal,
Ridder in de Orde van den Nederlandschen
Leeuw,
Commandeur in de Orde van Oranje Nassau,
geboren te Helden 5 September 1858 en aldus
overleden, meermalen voorzitter van de H. H.
Sacramenten der stervenden, 3 Sept. 1935.

Goetheid en waarnied hemint de Heer; getuiging de mensch, die op God vertrouwt. Ph. 13
Hij heeft de rechtvaardigheid bemind en
gehaat heeft hij de ongerechtigheid; daarom
zalfde God hem met de olie der bijbeschep.
Een ziel die zagen en weldaeden uitdrukt, zal
zelve gesengend worden; en die verandigt,
zal ook zell verandigt worden. Spr. XI. 26
Deze dood is niet een dood, maar een overgang
tot een beter leven. Wij weten toch
hoe voorbeeldig hij voor God leefde; hoe
voldhardend hij was in het gebod; hoe paarsde
hij opging naar den tempel, en hoe hij, die
ons oetromes is, door goedheid, inschikke-
lijkheid en gediensigheid sitnunte.

Barmhertige Jezus, geef hem de eeuwige
rust.
Moeder van Liefde, van Smerf en Barm-
herticheit, bid voor ons.

Het begin van de Burgerlijke Stand

De burgerlijke stand bestaat in onze gemeente al meer dan tweehonderd jaar. Bijna iedereen krijgt er wel een keer mee te maken. Bij de aangifte van de geboorte van een kind, als er voor de wet getrouwd wordt of bij aangifte van een overlijden. Deze gebeurtenissen worden dan als akten officieel vastgelegd in de burgerlijke stand van de gemeente waar de gebeurtenis plaatsvindt.

door Peter Vullings

Vóór de invoering van de burgerlijke stand was de lokale pastoor belast met het bijhouden van doop-, huwelijk- en overlijdensregisters. Tijdens het concilie van Trente (1563) werd onder andere besloten dat de pastoors zorg dienden te dragen voor de registratie van huwelijken en dopen. De oudst bewaard gebleven registers van Helden beginnen circa 1630. Dankzij de kerk hebben we

in Helden dus al zo'n 170 jaar vóór de invoering van de burgerlijke stand heel veel bevolkingsgegevens.

Franse Revolutie

De invoering van de burgerlijke stand hebben we te danken aan Frankrijk. Gedurende de Franse Revolutie (1789 tot 1799) werden de macht en privileges van adel en geestelijkheid in Frankrijk fors teruggedrongen. Eén van de maatregelen was de invoering van de 'état civil' per wet van 20 september 1792. De wet werd gepubliceerd onder de titel 'Loi qui détermine le mode de constater l'état civil des Citoyens'. De revolutionairen vonden het niet de taak van derden (lees de kerk) om registers van personen bij te houden, voortaan was dat de taak van de overheid. In die wet wordt zeer precies omschreven waaraan de registers dienen te voldoen en wat de inhoud van elke akte dient te bevatten. Er worden modellen beschreven waaruit te herleiden is hoe de diverse soorten akten moet worden opgesteld. Het papier waarop de akten worden opgeschreven dient gewaarmerkt papier te zijn en wordt jaarlijks verstrekt door de overheid van het departement.

De nieuwe wet had nog niet meteen effect op onze contreien. In de daarop volgende jaren kwam daar echter verandering in. De Franse revolutionaire legers togen naar het oosten en noorden en waren uiteindelijk succesvol in het verslaan van de Oostenrijkse en Pruisische legers. Het gevolg daarvan was dat de zuidelijke Nederlanden en de Duitse landen op de linker Rijnover door de Fransen bezet werden.

Regeringscommissaris Rudler

Noord-Limburg was grotendeels Pruisisch gebied en werd na de verove-

Deze geboorte-akte tijdens de Franse overheersing in het 'Sevende jaar' (1898) geschreven, is nog in het Nederlands.

François Joseph Rudler

ring in 1794 door de Fransen op één hoop gegooid met de andere Duitse gebieden op de linker Rijnsoever. De intentie was om deze gebieden als vier nieuwe departementen in te lijven bij de Franse republiek. Op 14 Brumaire 6 (4 november 1797) werd daar- toe de in de Elzas

geboren advocaat François Joseph Rudler door het Directoire Exécutif (de uitvoerende macht binnen de republiek, de regering) benoemd tot 'Commissaire du gouvernement dans les quatre nouveaux départements de la rive gauche du Rhin'. Hij kreeg als regeringscommissaris zeer omvangrijke bevoegdheden mee en was alleen verantwoording verschuldigd aan de minister van Justitie in Parijs. Hij was daarmee de machtigste man in de nieuwe departementen en oefende deze macht uit vanuit Mainz. Rudler was ook degene die de indeling van de vier nieuwe departementen vaststelde. Dat hij dat zou gaan doen kondigde hij al aan in een proclamatie aan de inwoners op 21 Frimaire 6 (11 december 1797). Noord-Limburg ging deel uit maken van het nieuwe departement van de Roer. De eerste omschrijving van dit nieuwe departement volgde op 4 Pluviôse 6 (23 januari 1798). Daarnaast had Rudler de macht om reeds bestaande Franse wetgeving van kracht te laten worden in de nieuwe departementen. Zo publiceerde hij op 12 Floréal 6 (1 mei 1798) de wet op de burgerlijke stand van 20 september 1792 met de

bedoeling om de burgers van zijn departementen zo snel mogelijk de voordelen van deze wetgeving te kunnen laten genieten. Om de wet een goede start te geven gaf Rudler nog een aantal praktische instructies. De wet diende spoedig gepubliceerd te worden in zowel het Frans als het Duits. Na publicatie van de wet dienden alle parochieregisters binnen acht dagen te worden ingeleverd bij de lokale overheid. In Helden was dat bij de municipaal-agent. De Fransen hadden de oude dorpsbesturen opgeheven en er nieuwe voor in het leven geroepen. Gemeenten met minder dan 5000 inwoners hadden als bestuurder een municipaal-agent en een adjunct (een vervanger). Deze bestuurders hadden slechts beperkte bevoegdheden. Vervolgens dienden inventarissen van de in beslag genomen registers gemaakt te worden. De nog lopende registers mochten worden gebruikt om de eerste akten van de burgerlijke stand in te schrijven tot de eerste dag van het zevende jaar van de republiek (22 september 1798).

Het jaar volgens de Republikeinse kalender.

De herfstmaanden:
Vendémiaire (Wijnmaand)
Brumaire (Mistmaand)
Frimaire (Koudemaand)

De wintermaanden:
Nivôse (Sneeuwmaand)
Pluviôse (Regenmaand)
Ventôse (Windmaand)

De lentemaanden:
Germinal (Kiemmaand)
Floréal (Bloeiemaand)
Prairial (Weidemaand)

De zomermaanden:
Messidor (Oogstmaand)
Thermidor (Hittemaand)
Fructidor (Fruitmaand)

Fructidor

Wilhelmina Lev Stoppere
Matris Van de agent Minifl

De eerste akte Burgerlijke Stand in het kerkregister van 3 september 1798.

Brumaire

De Republikeinse Kalender

Maar voor we die weg verder ingaan nog even over die merkwaardige tijdsaanduidingen die we gelezen hebben in de vorige alinea's. De Franse revolutionairen hadden een broertje dood aan alles wat kerks was. De toen (en nu nog steeds) in gebruik zijnde Gregoriaanse kalender had ook een kerkelijke oorsprong en moest daarom plaatsmaken voor een nieuwe republikeinse kalender. De wet op de burgerlijke stand van 20 september 1792 had nog de oude Gregoriaanse datumaanduiding, maar we zien in de aankondiging al de neiging naar een nieuwe tijdrekening. We lezen namelijk '20 septembre 1792, l'an 4e de la Liberté', het vierde jaar van de vrijheid. Hier werd 1789 (het begin van de revolutie) nog gezien als het eerste jaar.

Burgerlijke Stand model 1804.

Toch is uiteindelijk gekozen voor een ander model. Men koos de stichtingsdatum van de Franse Republiek als begin van de nieuwe kalender. Die datum was 22 september 1792 en werd 1 Vendémiaire 1. Het jaar zou voortaan bestaan uit twaalf maanden van elk drie tiendaagse weken, zogenaamde 'décades'. Om het jaar toch 'vol' te krijgen (want $12 \times 30 = 360$ en geen 365) werden er op het eind van het jaar vijf of zes extra dagen, zogenaamde 'jours complémentaires', toegevoegd aan de kalender.

De nieuwe kalender was vanaf 24 oktober 1793 tot 1 januari 1806 officieel in gebruik. De vermelding van de oude Gregoriaanse kalender was vanaf april 1798 zelfs officieel verboden. Daarnaast hadden de revolutionairen ook een nieuwe, op het decimaal stelsel gebaseerde dagindeling bedacht. Een dag telde 10 uur van elk 100 minuten van elk 100 seconden. Deze gedachte vond echter nauwelijks zijn weg naar de praktijk.

Burgerlijke Stand model 1804.

De 'état civil' wordt praktijk in Helden

Terug naar de invoering van de burgerlijke stand in Helden. Vier maanden na het bevel van Rudler tot publicatie van

de wet op de burgerlijke stand zien we dat de nog lopende kerkregisters zijn ingeleverd. Ze worden officieel gesloten op 12 augustus 1798 door de president van de kantonsmunicipaliteit te Horst, Johan Lambert Joseph Mooren ('*vu arrêté et clos par moi soussigné président de l'administration municipale à Horst le 25 Thermidor 6e année République*').

Vervolgens zijn deze registers zoals toegestaan nog even gebruikt door de municipaal-agent Mathis van Wis voor de registratie van de eerste akten van de burgerlijke stand. Van Wis fungeerde daarmee ook als eerste ambtenaar van de burgerlijke stand.

In het voormalige trouwregister van de kerk vinden we de eerste pogingen van Van Wis om volgens de nieuwe regels te werken. Wat opvalt is een pagina met alleen handtekeningen onderaan zonder verdere tekst en een volgende pagina met handtekeningen onderaan en daarboven de huwelijksakte.

Waarschijnlijk liet Van Wis van tevoren de handtekeningen zetten en schreef hij er later de akte bij. In het geval zonder akte is hij dat wellicht vergeten of was er wat anders aan de hand. Deze eerste poging tot inschrijven van een akte is daarmee nogal knullig en negeren we dan maar.

De tweede poging is dan de allereerste akte die Van Wis opstelde. Dit is ook de enige akte van de burgerlijke stand in dit register. De akte werd ingeschreven op 11 Fructidor 6 (28 augustus 1798) en betreft het huwelijk tussen Bernardus Joosten en Anna Houben:

'Heden den elfden dag van maend fructidor sesde jaar der franse repubbliik ten seven ueren naarmiddagh sijn voor mij agent van de gemeente Helden alhier ten eijnde van huwelijx contract ershene Bernardus Joosten oud tweendertig jaeren woonagtig alhier canton Horst departement van de Roer, soon van Joannes Joosten en Cornelia Gommans, beide veruittigt alhier ter eenre, en Anna Hoeben oud negenentwintig jaeren dienstmeijd alhier, dogter van Hendrick Houben en Margareta Bollen veruittigt tot Meijel departement van de Nedermaese canton Heijthuijsen ter andersijde. Welcke beide toekoemende echtelieden vergeselschap waeren mit de mede ondergeschreven getuigen.

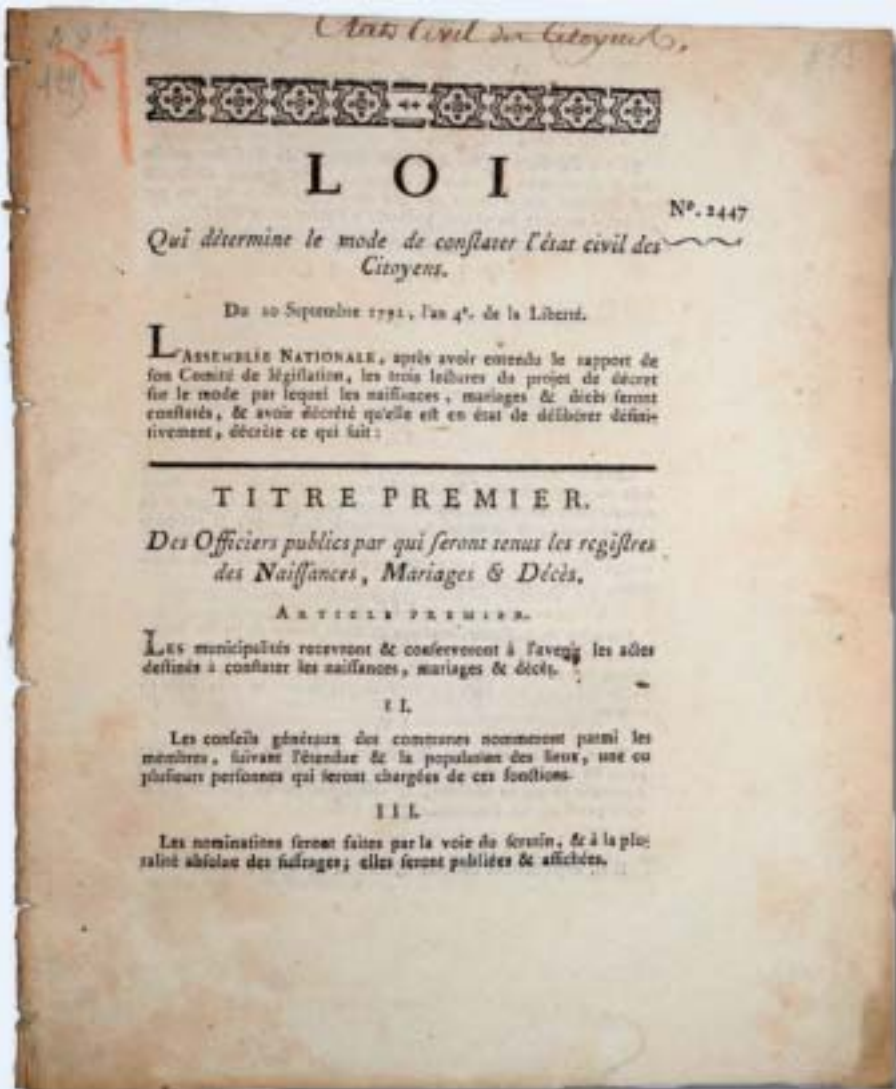
Bernardus Joosten, Anna Hoeben, dit is t merckt van Cornelia Gommans schrijvens onervaeren, dit is t merckt van Margareta Bollen schrijvens onervaeren, Van Wis testes, Joan. Frans. Gommans, Wilbrodus Gommans, J. van Wis, Michiel Gommans.'

De wet schrijft voor dat het huwelijk voltrokken wordt in het bijzijn van vier getuigen; dat de akte de namen, leeftijd, beroep en woonplaats van het huwelijkspaar, de ouders en van de vier getuigen bevat; van het huwelijkspaar bovendien nog de geboorteplaats; dat in de akte melding gemaakt wordt dat de verplichte huwelijksaankondigingen hebben plaatsgevonden en de eventueel benodigde toestemming van de ouders. De akte voldoet dus niet aan de wet omdat nogal wat informatie ontbreekt. Met 'verwittegen' bedoelt Van Wis waarschijnlijk getrouwd. De ouders van Bernardus zijn inderdaad in Helden getrouwd en die van Anna in Meijel. De akte wordt niet ondertekend door de vaders van het echtpaar. Joannes Joosten is al in 1790 overleden in Helden en Hendrick Houben in 1796 in Meijel.

De eerste akte in het eerste officiële huwelijksregister van de burgerlijke stand is het huwelijk tussen Joannes Smolders en Maria Janssen op 16 Brumaire 7 (6 november 1798).

Vervolgens maakte Van Wis de eerste geboorteakte op in het in beslag genomen doopregister van de Heldense kerk op *'heden den seventienden fructidor sesde jaar der franse republiek ten agt ueren voor noon'*, om acht uur 's morgens dus, op 3 september 1798. Met zijn drieën kwamen ze naar Van Wis op het gemeentehuis: Hendrik Janssen, vergezeld van Geurt Daniels en Wilhelmina Terstappen, dochter van Jan Terstappen en Anna Coopmans. Hendrik verklaarde dat daags tevoren van hem en zijn vrouw Hendrina Heesen een zoontje is geboren en dat hij het kind Joannes wilde noemen. Hij had het kind bij zich om het te kunnen tonen als bewijs van de gebeurtenis. Geurt en Wilhelmina traden als getuigen op en verklaarden dat het allemaal klopte. Van Wis beschreef dit allemaal in het Nederlands in zijn akte en schreef dat hij vervolgens de akte samen met de aangever en twee getuigen heeft ondertekend. De handtekening van Geurt Daniels ontbreekt echter.

De akte voldoet in belangrijke mate aan de nieuwe wetgeving. Deze schrijft namelijk voor dat datum en tijdstip van de gebeurtenis worden vastgelegd, dat er minimaal twee getuigen aanwezig zijn bij de aangifte van de geboorte en dat het kind ook getoond wordt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

De bekende wet 'État Civil Citoyens' uit 1792.

In het kerkelijk doopregister werden vervolgens nog tien geboorteakten ingeschreven. De laatste werd ingeschreven op 27 Vendémiaire 7 (18 oktober 1798). Het was kennelijk niet gelukt om vóór de eerste dag van het jaar zeven, 1 Vendémiaire, de gewaarmerkte papieren te krijgen waarop de akten dienden te worden ingeschreven. De eerste akte in het eerste officiële register van de burgerlijke stand betreft de geboorte van Gerardus Engels, zoon van Frans Engels en Maria Versondert, op 3 Brumaire 7 (24 oktober 1798).

De eerste overlijdensakte werd door Van Wis ingeschreven op 6 september 1798 in het voormalig overlijdensregister van de kerk:

'Heden den twintigsten dagh van den maand fructidor sesde jaar der franse republiek ten vier ueren s'naemiddaags sijn voor mij Mathis van Wis municipael agent van de gemeente van Helden op het gemeente hujs alhier erscheenen Dierick Gielen oud veertig jaeren en Peter van Maeris oud veertig jaeren beide ackerlieden woonagtig binnen dese gemeente welke mij verklaert hebben dat hunne naebuersche

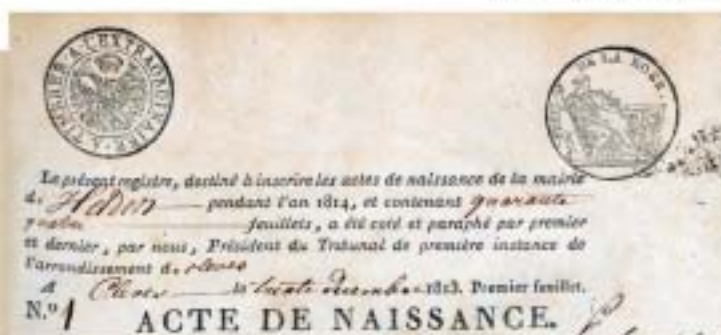
Catharina Knippenbergh weduwe van wijlen Bernard Pijpers oud drijfseventig jaeren doende der ackermans stijl heden ten agt ueren voer noen binnen haere wooninge alhier overleeden is, ingevolge dese verklaringe hebbe ick mij seffens ter geseijde wooning begeven, mij van de doodt der voerseijde Catharina Knippenbergh verseekert en dit tegenwoordig acte verveerdigt het welck Deerick Gielen en Peeter van Maeris met mij onderteekent hebben, gedaen op het gemeents hujs tot Helden op dag maend jaer als boven

Dierick Gielen, Peter van Maris, Mathis van Wis municipal agent'

In het overlijdensregister zijn vervolgens nog drie akten ingeschreven. De eerste akte in het eerste officiële register is het overlijden van Ida Wijnkens op 19 Frimaire 7 (9 december 1798).

De taal waarin de akten worden opgesteld wisselt een aantal malen, deels ten gevolge van wisseling van machthebbers. De akten worden tot de eerste dag van het jaar 9 in zijn geheel met de hand geschreven in de Nederlandse taal, daarna komen er voorgedrukte formulieren in het Frans. Deze worden tot de eerste dag van het jaar 11 gebruikt. Vervolgens stapt men voor twee jaar over naar voorgedrukte formulieren in

Een Franstalige geboorte-akte uit 1813.

Een Duitstalige geboorte-akte uit 1815.

Een Nederlandstalige huwelijksakte uit 1820.

Overlijdensakten moeten voldoen aan: aangifte binnen 24 uur door twee getuigen, de ambtenaar dient zich ter plekke te overtuigen van het overlijden, de akte moet bevatten naam, leeftijd, beroep en woonplaats van de overledene, de eventuele naam van partner; naam, leeftijd, beroep en woonplaats van de declaranten, en indien bekend de namen, beroep en woonplaats van de ouders en geboorteplaats van de overledene. Hier heeft Van Wis zich ook redelijk aan de nieuwe voorschriften gehouden. Alleen over de ouders en geboorteplaats van de overledene schrijft hij niets op.

het Duits om daarna weer naar Franse formulieren over te stappen. Deze blijven in gebruik tot 1 januari 1815. Helden is dan kortstondig weer Pruisisch, zodat Duitse formulieren weer worden ingevoerd. In de loop van 1815 wordt Helden Nederlands en krijgen we geen Nederlandse formulieren, maar Franse formulieren vanaf 1 januari 1816. Dit duurt tot 1 januari 1820. Vanaf dan zijn de akten, eerst volledig handgeschreven, later ook voorgedrukte formulieren, weer in het Nederlands. Tegenwoordig wordt het natuurlijk allemaal digitaal vastgelegd.

Een oorlogsmonument vernieuwd

In *De Moennik* nummer 55 (november 2015) stond het verhaal van de Rotterdamse onderduiker en Reserve Tweede Luitenant Frans Gerrit Neef. Neef werd op 9 oktober 1944 aan de rand van het bos aan de Kesselseweg in Helden zonder proces door de Duitse bezetter geëxecuteerd. Het monument dat daar aan herinnert was echter dringend aan een opknappbeurt toe. Jos en Carla Keijmes-Kap besloten in 2015 om het monument te adopteren.

Het houten kruis was behoorlijk aan het rotten en moest dringend vervangen worden en ook het informatiebord moest worden vernieuwd. Met financiële ondersteuning van de Werkgroep Kruisen en Kapellen van de heemkundevereniging konden Jos en Carla het monumentje onderhanden nemen. Het nieuwe kruis behield door de behandeling met lijnolie de originele houtkleur. Het informatiebord dat buurtbewoners in 1976 plaatsten is vervangen door een wat modernere versie. De tekst is aangepast en behalve een foto van Frans Gerrit Neef kunnen bezoekers via de QR-code het ingekorte verhaal oproepen dat in *De Moennik* 55 is gepubliceerd.

Door het artikel in *De Moennik* 55 en de herdenking op 15 november 2015 ontstond er contact met de daarbij aanwezige zoon van Frans en zijn familie. Op vrijdag 2 november bezocht Ruud, samen met zijn vrouw, voor de zoveelste keer het vernieuwde monument.

Kruisen

In 1947 plaatste de vader van Frans op de fatale plek aan de Kesselseweg een wit houten kruis ter nagedachtenis. Toen het pomphuis van de Waterleiding Maatschappij Limburg daar een plek kreeg, moest het monument een aantal meters verplaatst worden, omdat de weg

door de redactie

naar het pomphuis daar gepland was. Mogelijk zijn toen ook de coniferen verplaatst, want dat zijn nu metershoge bomen. In de afgelopen 75 jaren heeft men het kruis verschillende keren moeten vervangen. Een keer zelfs, omdat het monument behoorlijk vernield was. In 1976 hebben buurtbewoners van de Kesselseweg en Nachtegaalstraat de hele plek het aanzien gegeven van een 'echt graf', getuige een publicatie in Midden-Limburg op 17 juni 1976 (zie www.peel-enmaasnet.nl - kranten - midden-limburg). Toen plaatste men ook het informatiebord. Het monument is daarna nog meerdere keren vernieuwd en het kruis menigmaal vervangen en opnieuw geschilderd. Zoon Ruud kwam daarvoor zelfs vele malen vanuit Rotterdam.

Onbekende foto

Tegelijkertijd met het opknappen ontdekte Piet Gommans toevallig, tijdens een interview met oud-Indiëganger Jan Peters uit Helden-Dorp, in diens fotoalbum een foto met daarbij de vermelding 'Neef'. Op de vraag welk graf op de foto stond, kreeg hij als antwoord: "Dat is het graf van die neergeschoten soldaat aan de Kesselseweg!" Het bleek een foto te zijn die mogelijk al eind 1946, na de ontdekking en opgraving, ter plekke is gemaakt, nadat onbekenden er een 'graf' van gemaakt hadden. Frans Gerrit Neef werd op 6 juli 1946 herbegraven in Rotterdam (zie *De Moennik* 55 pag. 22 e.v.).

Ruud Neef bij het 'graf' van zijn vader.

Op 9 oktober 1944 werd hij zonder enige vorm van proces door de Duitse bezetter neergeschoten en mogelijk begraven.

Frans Gerrit Neef

Reserveofficier der Koninklijke Landmacht en Hoofd van de verdediging (onderdeel der Binnenlandse Strijdkrachten) in de gemeente Helden, oud 30 jaar.

Wilt u meer weten over de verhouding met zijn zoon? Bezoek de website.

Het informatiebord met de QR-code.

Het graf in 1946.

Foto's:

- Collectie Jan Peters en Jos Keijmes

Landstorm en burgerwacht in Helden (2)

Zowel de Vrijwillige Landstorm als de Burgerwacht zijn aan het begin van de vorige eeuw opgericht om, naast het reguliere leger en de politie, op te kunnen treden tegen revolutionaire uitingen. Om concurrentie bij de werving van leden te voorkomen, vaardigt de minister van Binnenlandse Zaken op 16 mei 1919 de volgende regeling uit 'Beginselen, in acht te nemen bij de propaganda voor toetreding tot den Vrijwilligen Landstorm of Burgerwacht, voor zooveel het verloopsponeel of dienstplichtigen betreft.'

'Bij voorkeur komen in aanmerking:

- voor aansluiting bij den Vrijwilligen Landstorm de dienstplichtigen tot en met den 30-jarigen leeftijd;
- voor aansluiting bij de Burgerwachten de dienstplichtigen boven den 30-jarigen leeftijd. Verloopsponeel, ongeacht zijn leeftijd, kan dienst doen bij den Vrijwilligen Landstorm of Burgerwachten.'

Bij de Burgerwacht kunnen zich behalve dienstplichtigen, ook burgers zonder militaire achtergrond aansluiten.

door Wim Daniëls

Oprichting burgerwacht Helden

In de 'Distributiebode' (voorloper van het latere Midden-Limburg) van 22 juni 1918, roept burgemeester Van Cann de mannelijke bevolking van Helden op zich aan te melden voor de Burgerwacht.

Op 6 september 1919 worden de statuten van de vereniging 'De Heldensche Burgerwacht' door minister van Justitie Heemskerck goedgekeurd.

Als doelstelling is in de statuten opgenomen: 'Zij, stelt zich ten doel, - na daartoe door dat gezag te zijn opgeroepen - in het bestrijden van revolutionaire aanrandingen en bedreigingen van de openbare of de maatschappelijke orde daadwerkelijk te

steunen en tegen gewelddadig verzet te verdedigen'.

De 'Heldensche Burgerwacht' bestaat uit de afdelingen Panningen, Helden-Dorp en Grashoek. De eerste commandant was L.C.H. (Louis) Heuvelmans, die ook commandant was van de Vrijwillige Landstorm. Hij wordt echter al heel snel opgevolgd door H. Kessels, hoogstwaarschijnlijk omdat hij niet van beide korpsen commandant kon zijn. P. v.d. Linden volgt op 15-04-1921 H. Kessels op en blijft tot 01-01-1928 commandant.

Daarna is de heer **Burgemeester Van Cann**

Instelling Burgerwacht.

De Burgemeester der gemeente Helden brengt ter algemeen kennis dat, met het oog op de ernstige tijdsomstandigheden, thans onverwijld dient overgegaan te worden tot instelling van een Burgerwacht.

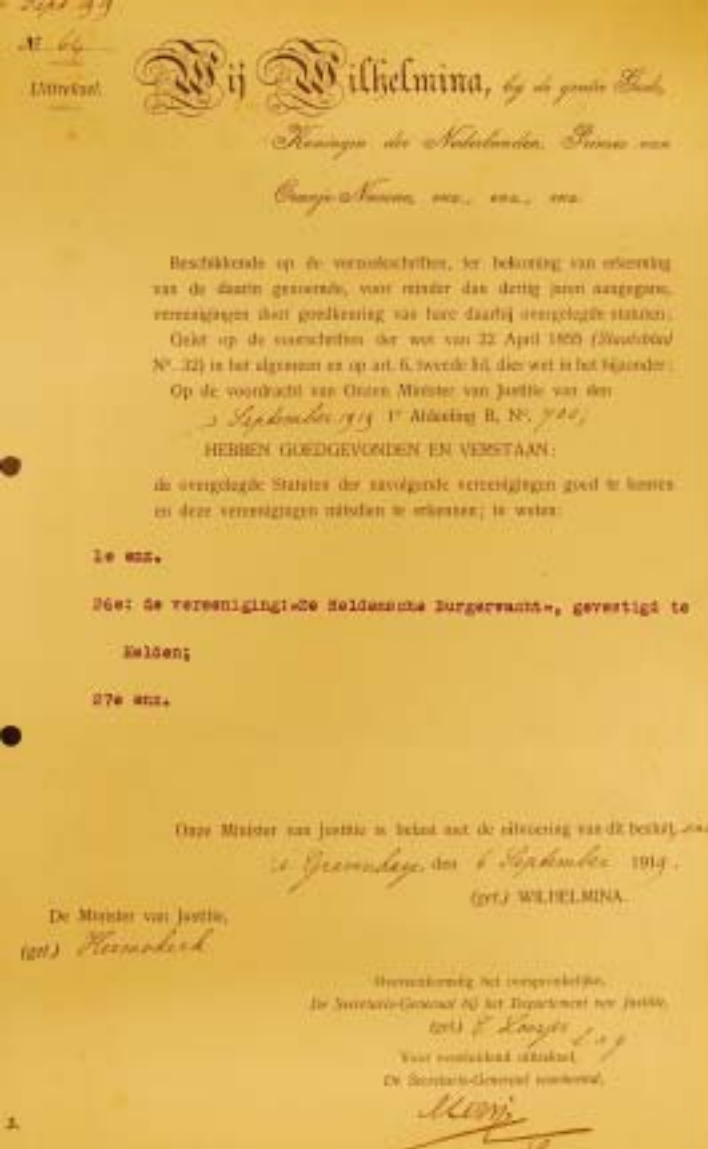
Hoewel een ieder van de noodzakelijkheid van oprichting zal doordrongen zijn, meent hij er toch nog op te moeten wijzen, dat, waar de tot nog toe gesloten grenzen thans openstaan voor alle ongunstige elementen, die kunnen neerstrijken op Limburg, waar toch nog altijd meer te halen is, dan in de doorlar geoorlogde geteisterde landen, daar is het niet uitgesloten, ja zelfs waarschijnlijk, dat grotere of kleinere roepies op Limburg zullen neerstrijken, desponds temend wat hun niet gegeven wordt.

Daarbij kunnen enkele opgezwepte en ontevreden menschen, aangetaal door de revolutionaire geest, gemakkelijk oorust en beroerig welken in een gemeente.

Vooral voor de dorpen zal dit een gevaar kunnen worden, temeer wijf aldaar gewoonlijk de Politie niet sterk genoeg is om plundering en berooving te voorkomen.

Daarom Heldenaren, vooral Gij, jonge mannen, neldt U aan als lid van de Burgerwacht, om zoodoende het gevaar dat ons bedreigt, gezamenlijk te helpen bezwaren.

De Burgemeester voornoemd,
P. VAN CANN.

Goedkeuring statuten 6 september 1919.

J.G.M. Mestrum, gemeenteraadslid in Helden van 1927 tot 1939, ook nog commandant geweest. Hij kreeg op 3 december 1931 tijdens een regionale bijeenkomst te Venlo het Kruis van Verdienste van de Nederlandse Bond van Vrijwillige Burgerwachten. Bij de opheffing van de Burgerwacht in 1940 was de heer Mestrum secretaris. In oktober 1932 telt de Burgerwacht in de gemeente Helden 220 geregistreerde leden.

Schietbaan in Helden-dorp

Vanaf de oprichting in 1919 tot zijn dood in 1933 is Oscar Haffmans (1859-1933) voorzitter van de Burgerwacht in Helden. Hij wordt in 1933 opgevolgd door zijn zoon Frans Haffmans, die dat blijft tot de opheffing van de Burgerwacht in 1940. De schietoefeningen vinden bij de start plaats in de openbare lagere scholen van Helden-Dorp, Panningen en Grashoek. Onder leiding van Oscar Haffmans wordt ook de schietbaan van

de Burgerwacht gerealiseerd. Hij stelt de grond beschikbaar en weet bij het ministerie van Binnenlandse Zaken een subsidie van f 450 los te peuten. Op 6 augustus 1922 wordt de schietbaan, gelegen te Helden-Dorp, 'op ongeveer 750 meter ten zuiden van K.M.-paal 5, aan den kunstweg Helden-Kessel, in het zogenaamde "Pastoorsbosch", geopend.

In het archief van de gemeente Helden is een tekening 'Ontwerp schietbaan te Helden' bewaard gebleven. De baan heeft een lengte van in totaal 125 meter en er wordt vanaf 100 meter geschoten op een schietschijf. Achter de schietschijf is op een afstand van 10 meter een kogelvanger gemaakt. Bij de schietschijf is een schietkuil gemaakt, waarin een waarnemer van de burgerwacht plaats neemt om de schietschijven te vervangen en de score te noteren.

In 1930 wordt door de leden van de Burgerwacht de uitgegraven waarnemingspost vervangen door een betonnen.

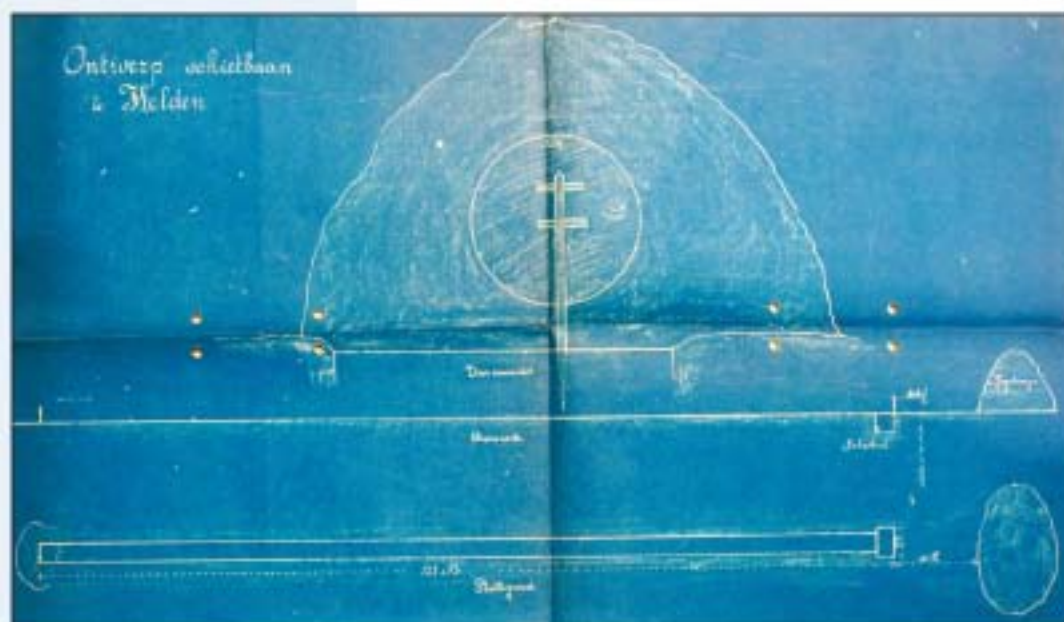
Op de kaart van de wegenlegger van 1940 staat de schietbaan aangegeven. Bij de oprichting van de Burgerwacht maakt zij gebruik van karabijnen om te oefenen in het schieten. Op de schietbaan wordt door de burgerwacht gebruik gemaakt van een zogenaamd KSO-geweer. KSO staat voor Kamer Schiet Oefeningen. Deze typen geweren stammen uit 1895 waarmee men dan kan schieten met zogenaamde "margapatronen". De Margapatroon (naar de Belgische uitvinder), ofwel scherpe patroon no.7, is in 1900 ingevoerd voor het houden van

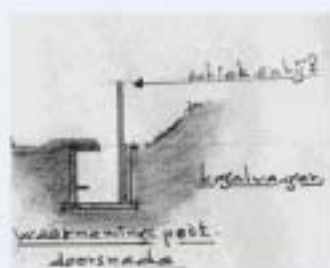
Oscar Haffmans

- Foto's:
- Archief gemeente Peel en Maas
 - Nationaal Legmuseum Delft
 - Archief Heemkundemuseum
 - Paul Lammeretz
 - Wikipedia

en weekbladen blijkt niet dat de Heldense Burgerwacht ooit is ingezet voor het doel waarvoor zij eigenlijk is opgericht: het mede handhaven van de openbare en maatschappelijke orde. Door de gemeente Helden wordt de Burgerwacht, evenals de Vrijwillige Landstorm, in de beginjaren jaarlijks gesubsidieerd met een bedrag van f 200. In de crisisjaren wordt dit bedrag verlaagd tot een bijdrage van f 50. Van deze subsidie worden o.a. uniformpetten en oranje

kamerschietoefeningen. Dit was het standaardgeweer van de Nederlandse krijgsmacht tot aan de Tweede Wereldoorlog, van Oostenrijkse afkomst. Lengte 1,11 m, de loop was 60 cm. In 1939 wordt de schietbaan ook gebruikt door het Nederlandse leger. In Midden-Limburg van 22 april 1939 wordt hiervan melding gemaakt.

armbanden aangeschaft. In het weekblad Midden-Limburg wordt ook regelmatig aan particulieren om een financiële bijdrage of een bijdrage (kistje sigaren, konijnen, hazen) in natura gevraagd. De giften in natura worden als prijzen ingezet bij de schietwedstrijden. Ook organisaties als de Boerenleenbank en de L.L.T.B. steunen de Burgerwacht met financiële giften. Of het feit dat schutterij Sint-Lambertus uit Helden-Dorp in de jaren 1918-1919 al haar bezittingen verkocht, waaronder ook de geweren, in relatie staat met de oprichting van de Burgerwacht, is niet zeker. De activiteiten van de Burgerwacht lijken echter heel veel op de schuttersactiviteiten: paraderen in uniform en schietwedstrijden om prijzen!

Activiteiten van de burgerwacht Helden

De activiteiten van de afdelingen van de Burgerwacht Helden bestaan bijna uit-

Het KSO-geweer en Marga-patroon.

Attentie s.v.p.

De schietbaan der Burgerwacht te Helden zal vanaf heden dagelijks worden gebruikt door de militairen. Ik verzoek het publiek te Helden en omgeving beleefd hiermede rekening te houden en hunne kinderen niet in de omgeving van de Schietbaan te laten spelen. Men zij gewaarschuwd.

De Luitenant-Kolonel,
C. v.d. Wende

sluitend uit het deelnemen aan lokale, regionale en provinciale schietwedstrijden. Ook paraderen zij mee tijdens defilés ter gelegenheid van de Oranjedag (Koninginnedag) of in processies. Uit het archief van de gemeente Helden en de lokale en regionale dag-

Ook is het opvallend dat heel veel schietverenigingen in ons land nog steeds 'Burgerwacht' in hun naam voeren. In Midden-Limburg van 27 juli 1940 wordt bekendgemaakt, dat de 'Vrijwillige Heldensche Burgerwacht' wordt opgeheven.

Historische relevantie van Landstorm en Burgerwacht

De Eerste Wereldoorlog eindigt in Duitsland in november 1918 in een revolutie. Miltende matrozen, Soldaten en zich solidair verklarende, socialistische arbeiders trekken in grote drommen en gewapend met rode vlaggen door de straten van steden als Düsseldorf, Halle, Leipzig en later Berlijn.

Nederland beleeft zijn eigen 'rode week'. Bevangen door de gebeurtenissen in Duitsland verkondigt SDAP-politicus Peter Jelles Troelstra op 12 november in de Tweede Kamer dat de revolutie ook in Nederland aanstaande is. Een dag later trekken zo'n 3000 revolutionairen, vergezeld van zo'n 600 revolutionairgezinde soldaten, in een demonstratie door de Sarphatistraat in Amsterdam.

Daar breekt voor de ingang van de cavaleriekazerne een schietpartij uit tussen een aantal anarchisten en in de kazerne gelegerde troepen, die zich in tegenstelling tot enkele geruchten van eerder die dag niet solidair verklaarden met de revolutionairen.

Vier revolutionairen laten het leven en enkele anderen raken licht gewond. Bij de Oranje-Nassaukazerne even verderop kan een schietpartij worden voorkomen. De gebeurtenissen in de Sarphatistraat vormen zowel het hoogtepunt als het vroegtijdige einde van de revolutionaire stemming in Nederland. Troelstra krabbelt haastig terug.

Tot een daadwerkelijke gewelddadige revolutie en burgeroorlogachtige tafereelen, zoals die in de navolgende jaren in Duitsland plaatsvinden, zal het in Nederland niet komen. De contrarevo-

lutionaire en antisocialistische burgerwachten en Bijzondere Vrijwillige Landstorm die in november 1918 worden opgericht, hebben in de jaren daarna een weinig actief bestaan.

Peter Jelles Troelstra

Zo ging men in het begin van de twintigste eeuw om met de angst voor andersdenkenden! Nu, in de eenentwintigste eeuw, is het niet anders. Er worden weer burgerwachten

opgericht, nu niet door het openbaar bestuur, maar door verontruste burgers. Nu niet uit angst voor een revolutie, maar uit angst voor vreemdelingen.

Gevaar van 'links' of van 'rechts'?

Bij het onderzoek naar de functie van de Landstorm en de Burgerwacht in de voormalige gemeente Helden viel mij het volgende op. In de jaren twintig en dertig wordt er door bestuur en leiding van beide organisaties ontzettend fel gewaarschuwd voor en geageerd tegen het 'linkse' gevaar van het socialisme en het communisme. Zo spreekt commandant Heuvelmans tijdens een bijeenkomst in januari 1932:

'Weten wij, hoe in het geheim gewerkt wordt door die geniepige zwart-donkere-roode-spookorganisaties? Weten wij, hoe diezelfde armen van het Boljuwisme en Communisme, die reeds het arme Rusland, Mexico, Spanje en andere landen gegrepen hebben, ook hun monsterachtige klauwen reeds hebben uitgestrekt ook over ons land?'

De Erepemning Landstorm 1918. Op de penning staat vermeld: 'Ter verdediging der volksoverheid'.

'Weten wij, dan hun scherpe angelen reeds onze huid drukken? Hun beestachtige muilen ons óók dreigen te verslinden om ons te doen afzielen naar dien werkelijke valen mesthoop van ongeloof en zedeloosheid? Welaan dan Vrienden. Laat ons waakzaam zijn. Laten wij waken voor ons Geloof door orde, rust, veiligheid en gezag te handhaven'.

Eind jaren 30 en begin jaren 40 echter geen woord van verzet vanuit de Landstorm en Burgerwacht tegen het gevaar van 'rechts', het fascisme en nazisme vanuit Italië en Duitsland. Waarom niet? Waren de notabelen uit Helden die de leiding vormden van zowel de Landstorm als de Burgerwacht wel bang hun directe invloed te verliezen onder invloed van het socialisme en communisme? Waren zij niet bang onder invloed van het fascisme en nazisme hun invloed te verliezen? De geschiedenis heeft uitgewezen dat het gevaar van 'rechts' vele malen groter was dan het gevaar van 'links'.

Het Kruis van Verdienste van de Nederlandse Bond van Vrijwillige Burgerwachten.

Het Erekrus voor de vrijwillige burgerwacht 1922.

Bronnen:

- Archief gemeente Peel en Maas
- De volkmilitie redt de monarchie (1918) tweede deel, www.vrijspreker.nl
- Distributieboek, 22-06-1919
- Archief gemeente Helden, HW/SA1588/1089
- Midden-Limburg, 05-08-1922; 30-5-1930; 22-04-1939; 27-07-1940
- Tekening 'Ontwerp schietbaan te Helden'; archief gemeente Helden, HW/SA1588/1091
- Kaart wegelegger 1940, archief gemeente Helden
- Tekening waarnemingspost, De Burgerwacht en de Bijzondere Vrijwillige Landstorm in Tangelroy, Paul Lammeretz
- Website Noord- en Midden-limburgse Schuttersbond Juliana
- Het 'dikke buiken-bataljon', de verbeelding van de (contra)revolutie in Nederland, W.F.J. Linmans, Militaire Spectator, 2016
- De artikelen uit Midden-Limburg zijn na te lezen via peelenmassnet.nl (kranten, Midden-Limburg).

Belevenissen van Heerroom Pierre Hermans (1908-1991)

Veel jongens uit de gemeente Helden voelden zich in de vorige eeuw geroepen om als missionaris te gaan werken. Mijn heerroom Pierre Hermans uit Helden was één van hen. Hij vertrok in 1935 naar Brazilië. Ik weet nog goed dat hij in mijn jongensjaren af en toe met vakantie terug was in Helden en dan in de familie en de kerk mooie avonturen uit het Amazonegebied vertelde. Spannende verhalen over 'zijn' indianen, de wilde dieren, het tropisch regenwoud, de stad Belem en vooral die geheimzinnige rivier de Tocantins.

door Joep Hermans

Wiel Bellemakers c.m., Provinciaal overste van de Lazaristen in Panningen, schreef na het overlijden van Pierre aan de hand van brieven en andere documenten een levensschets over diens 54-jarig werk in Brazilië. Ik heb een kleine selectie gemaakt van de belevenissen van Padre Pedro in Brazilië en zijn laatste levensjaren in Panningen.

Aan de rand van de wereld

Pierre had jarenlang als missiegebied het oerwoud en het rivierengebied Tocantins. Er woonde aan de oevers en op de kleine eilanden een eenvoudig rivierenvolk, veelal arme vissers en arme boertjes, maar ook avonturiers, vechtersbazen, diamantzoekers, spoorwegaarbeiders en

dronkenlappen. Veel bewoners waren moeilijk in de omgang. Men leefde een primitief leven en woonde in kleine bamboehuizen en -hutjes. Pierre zelf woonde in zijn parochie Tukurui ook in een eenvoudig optrekje van hout, bamboe en riet. Zijn reiskoffer gebruikte hij als kamertafel en hij luisterde naar Radio Paramaribo. Veel kapotte kleding werd hersteld met wit garen, omdat er geen zwart garen voorradig was. De kleding was povertjes en de huisraad gammel. Donna Satoe, een indiaanse vrouw, kookte in een keuken, 'waar niemand honger van kreeg', zo schreef Pierre. De afstanden die Pierre moest afleggen, in zwarte toog, vaak in smalle roeiboortjes en soms in een motorbootje door woeste stroomversnellingen, waren enorm. Tijdens zijn werk in het Amazonegebied vielen indianen vaker de gehuchten aan en vielen er doden. Paters werden geen slachtoffer, schrijft Pierre in een van zijn brieven. De indianen onderhielden ruilacties. De

Pierre Hermans op reis in Ceara Brazilië, 1935.

Over water in Igarapé Miri in 1967.

indianenstam 'de Sperwers' ruilde pijlen en bogen voor messen en bijlen met de stam 'de Raven'.

Hij leerde de mensen uit zijn parochie op het kerkorgeltje spelen en steunde de dorpsharmonie met zijn muzikale vaardigheden. Hij reed motor, wat eigenlijk niet mocht, maar de bisschop gaf toestemming. Pater Pedro, zoals ze hem noemden, richtte niet alleen een motorclub op maar ook enkele voetbalclubs, die nu nog steeds bestaan.

Rondtrekkend van kerkje naar kerkje loerden er vele gevaren zoals malaria en gele koorts, die ziektes zaaiden, in die tijd dood en verderf.

Vakantie in Helden

In 1947, 12 jaar na zijn vertrek naar Brazilië, mocht Pierre voor de eerste keer naar huis terug. Zijn ouders Frans Hermans (Koetsers Frans) en Joanna Kersten moesten huilen toen ze hem zagen. Pierre was zeer sterk vermagerd van alle ontberingen. In Helden-Dorp dachten ze eerst dat Ghandi was gearriveerd. Pierre maakte tijdens zijn vakanties als verhalenverteller een rondje door de gemeente Helden en zamelde zo steeds weer geld en materialen in voor het bouwen van ziekenhuisjes, schooltjes en kapelletjes. Hij gebruikte bij het bouwen veelal palen en klei, pas vele jaren later werd met stenen gebouwd.

Terugkeer naar Nederland

Op 15 mei 1989 is Pierre Hermans terug in Helden. In een brief vertelt hij dat niet zijn leeftijd, maar zijn hartproblemen hem tot terugkeer naar Nederland gedwongen hebben. Maar ook zijn ogen gaan achteruit. Na 54 jaar missiewerk in de tropen is zijn gezondheid broos. Eind mei neemt Pierre een kijkje bij de paters Lazaristen. 'De kamer die ik aan de Kerkstraat krijg is een driesterrenhotel in vergelijking met mijn woonomstandigheden in Brazilië', zegt hij bij die gelegenheid.

Hij verleende vanuit het Missiehuis assistentie in de kerk van Helden en bij de Broeders in Koningslust. Iedere vrijdag kaartte hij met zijn zus Lies en zwager Sjeng Peeters in Helden.

Hij was liefhebber van fanfareconcerten en paardenconcouren en wist altijd te zeggen wie de beste was! Pierre ging ook vaak als ondersteuning van cliënten van Savelberg mee naar voetbalwedstrijden van PSV.

Tussen al deze bedrijvigheid door

Sjeng Lemmen en Pierre Hermans 'swiftly' door het regenwoud.

schreef hij veel brieven naar zijn collega's in Brazilië en zamelde geld in, onder andere bij fancy-fairs in De Wietel. Het geld ging vervolgens naar Brazilië. In vijftien jaar tijd heeft Pierre naar schatting 250.000 gulden opgehaald en vervolgens doorgesluist voor het priesterwerk overzee.

Een hobby van hem was ook het maken van rozenkransen. Hij bad eerst met zo'n zelfgemaakte rozenkrans om ze vervolgens aan een missionaris in het Missiehuis cadeau te doen. In juli 1991 moest Pierre voor onderzoek opgenomen worden in het Sint Maartensgasthuis in Venlo.

Er moest een pacemaker worden ingeplant en een galoperatie was noodzakelijk. Tijdens dat drieweekse onderzoek bezocht hij alle patiënten uit de gemeente Helden die in het ziekenhuis lagen en ging zelfs nog even op bedevaart in Kevelaar.

Een maand later vond de operatie plaats, maar er waren complicaties en Pierre moest worden gereanimeerd. Op zondag 1 september overleed Pierre in het ziekenhuis in aanwezigheid van zijn zussen Til en Nellie, zijn broer Karel en Henk Zuidinga, de overste van het Missiehuis.

Drie dagen later is Pierre Hermans op het kerkhof van Helden te rusten gelegd, na een drukke uitvaartmis in de Lambertuskerk.

Provinciaal overste Wiel Bellemakers noemde Padre Pedro een vurig missionaris die zijn ereburgerschap van Tukurui dik had verdiend!

Pater Pierre Hermans met een door hem opgericht voetbalteam in Tukurui in 1975.

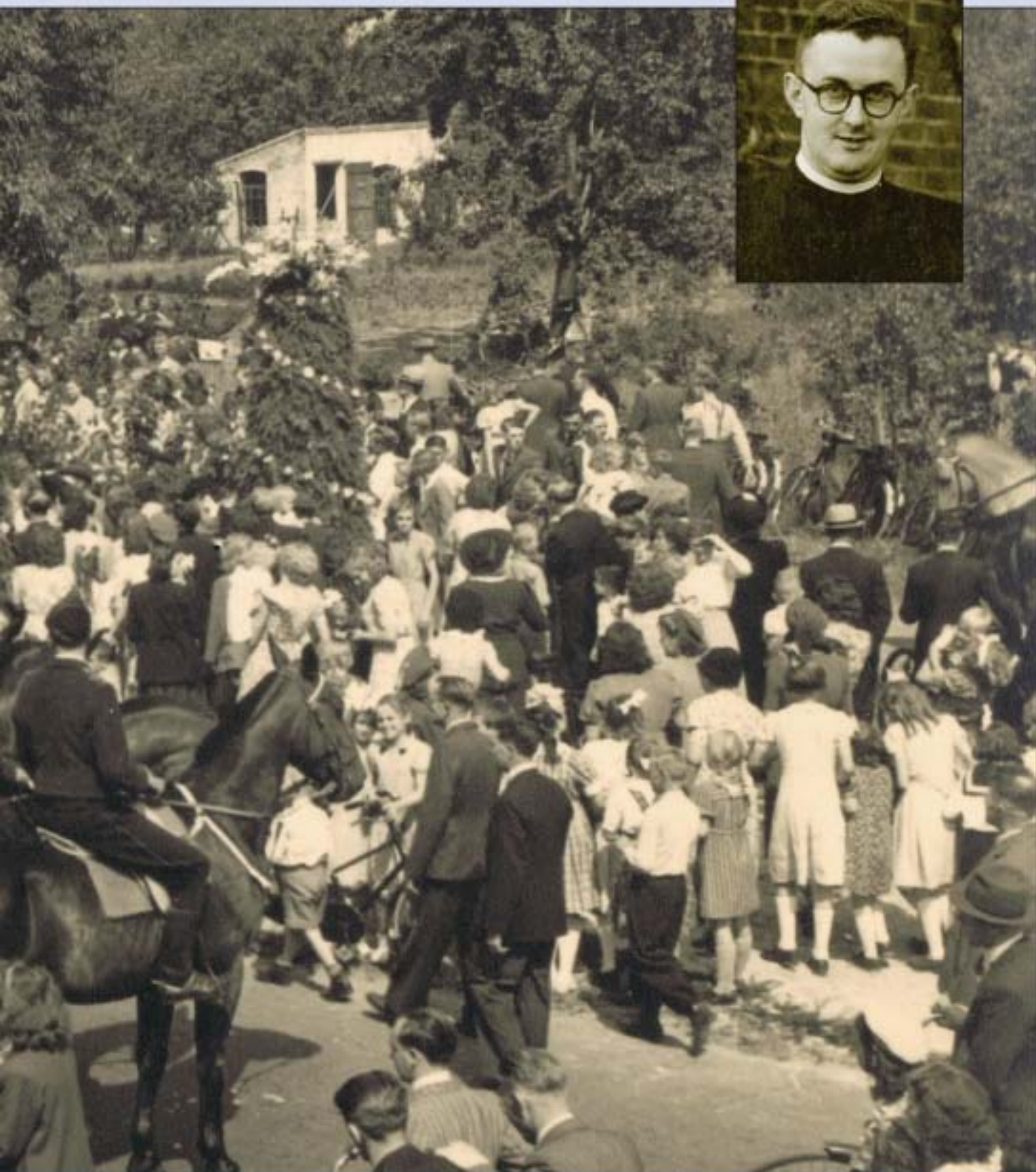
De Eerste H. Mis van Piet Mertens

Het is een drukte van jewelste aan de Stogger in Helden op zondag 14 augustus 1949. Twee weken eerder waren Piet Mertens (Helden), Wim Hermans (Helden) en Frans Beckers (Panningen) in het Missiehuis in Panningen tot priester gewijd door Mgr. Beckmann (Aartsbisschop van Panama). En dan wordt traditioneel de Eerste Plechtige Heilige Mis gehouden in de eigen parochiekerk, in het geval van Piet was dat in het noodgebouw van de Lambertuskerk in Helden. De kerk was immers door oorlogsgeweld verwoest.

Wim Hermans had dat al op de voorgaande zondag mogen doen.

De hele straat voor het ouderlijk huis aan de Stogger is na de mis volgestroomd op deze zomerdag. De buurt heeft de versieringen aangebracht. Het kruis boven de voordeur geeft aan dat het feest is ter gelegenheid van de eerste mis. De ruitclub, de fanfare en vele honderden inwoners zijn naar het huis van de familie Mertens gekomen om de priester en zijn familie te feliciteren. De fanfare heeft de stoet

zowel bij het afhalen van te voren en na de mis naar huis begeleid. Het cadeau van de buurt is een 'herenfiets zonder stang'!

Op de achtergrond rechts de Kieët, het kippenhok alias thuishonk, van de vriendengroep de Heldense Luchtvaart Club. (Zie de verhalen van Jeu Mertens over de Kieët in *De Moennik* 51 t/m 59.)

Piet Mertens werd net als zijn heerroom Andreas Versondert docent klassieke talen, eerst in Wernhoutsburg, daarna aan het Bisschoppelijk

College van Roermond.

De foto is gemaakt door de bekende Panningse fotograaf Hugo Sevens. Daarvoor klom hij boven op de erker van het tegenoverliggende huis van de familie Absil.

Tekst: Willemien Severins-Janssen

Foto: Collectie familie Absil-Mertens

Bron: Lazaristen 100 jaar in Panningen

Midden-Limburg, 20-08-1949 (www.peelenmaasnet.nl)

Cas Schaareman, held uit Helden

In deze aflevering het verhaal van Heldenaar Casper Jacobus Schaareman, roepnaam Cas, die door zijn houding en verzet in de jaren 1942-1945 in Oost- Indië, bij Koninklijk besluit op 22 december 1952 onderscheiden werd met de verzetsster Oost-Azië.

KNIL-soldaat Casper Schaareman in 1935.

door Piet Gommans

'De geest overwint'. Deze woorden staan op voorzijde van deze dapperheidsonderscheiding. Ze werd uitgereikt aan 'personen die zich door geestkracht, karaktervastheid of gemeenschapszin op bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor door krijgsgevangenschap, internering of anderszins in de macht van de vijand geraakte Nederlanders of Nederlandse onderdanen, dan wel in het verzet tegen de vijand.'

De onderscheiding heeft te maken met het verzet tegen de Japanse bezetter van Nederlands-Indië dat ook na de capitulatie van het Indisch leger door ging en vele slachtoffers heeft geëist.

te nemen bij het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL).

De opleiding van ongeveer vier maanden bestond uit een harde training. Naast veel sport bestond de basisopleiding uit exercitie, stormbaan, richt- en schietoefeningen. Daarnaast nog onderricht in het Maleis en krijgstheorie en leren Indisch te eten met veel sambal en rijst.

Na zijn opleiding vertrekt Cas in mei 1935 naar Oost-Indië en wordt hij als Europees fuselier geplaatst bij het 4e infanteriebataljon in Cheribon op West-Java.

Trouwen met de handschoen

In Helden had Cas voor zijn vertrek kennis gemaakt met de uit Lobberich (D) afkomstige Gertrud Engels. De vonk die toen oversprong was de reden dat hij in 1936 vanuit Indië een brief schreef met het verzoek aan Gertrud of zij zijn vrouw wilde worden. Na haar jawoord werd er op 29 september met 'de handschoen' getrouwd in het gemeentehuis van Helden.

De plaats van de bruidegom werd ingenomen door zijn broer Wim. Na het jawoord en de ondertekening van de huwelijksakte door bruid en plaatsvervangend bruidegom en de handtekening van de nog verder negentien aanwezigen was de huwelijksvoltrekking een feit. Gertrud was vanaf die dag mevrouw Schaareman.

Op 9 december 1936 vertrekt Gertrud, samen met nog vier vrouwen, die met de handschoen trouwden (handschoentjes genoemd), vanuit de haven van Rotterdam met de mailboot 'Slamat' naar Batavia. Na een tijdelijk verblijf in een opvangkamp gaat ze met Cas wonen op de Mangolaan in Bandung. Voor Gertrud geen gemakkelijke periode. Ze moet als Duitse niet alleen de Nederlandse taal leren maar ook nog eens Maleis.

Op 16 februari 1938 wordt zoon Gerard geboren, die zes maanden later zal overlijden. In de jaren 1939-1942 worden

Staande rij 1 nr 4 rechts Cas Schaareman in 1935.

Van Delft naar Helden

In 1921 vestigt zich op Straatje 573 (nu Ruijsstraat pand Van Hal) in Helden, de uit Delft afkomstige meubelmaker Gerard Schaareman met zijn vrouw en vier kinderen, twee zonen en twee dochters.

Cas, geboren in 1914 in Delft, werd door zijn vader opgeleid als meubelmaker, maar hij koos tenslotte een heel andere richting. In 1934 meldt hij zich op de Prins Hendrikkazerne in Nijmegen om als beroepsmilitair dienst

Bronnen en foto's:

- Corrij Thielen-Schaareman.
- peelenmaasnet.nl, uitgave Midden-Limburg 1925 en 1986.
- Archief gemeente Helden.
- Wikipedia.
- Archief Rode Kruis.

nog drie dochters geboren: Mary, Jo en Ria.

Drie en een half jaar ellende

Op 8 december 1941 verklaart Nederland Japan de oorlog en enkele maanden later, op 8 maart 1942, volgt de capitulatie van Nederlands-Indië en de bezetting door Japan. Alle militairen gaan in krijgsgevangenschap en Europese burgers komen in kampen terecht. Ruim drie en een half jaar zullen Cas, Gertrud en kinderen gescheiden van elkaar in kampen leven. Ze zien elkaar weer terug na de capitulatie van Japan op 15 augustus 1945. Cas verliest zijn rechterhand tijdens het ruimen van munitie in opdracht van de Japanners. Hij verblijft zeven dagen in het hospitaal en moet daarna weer terug in het kamp. Twee maal springt hij daar

Het echtpaar Schaareman-Engels met zoonje Gerard in 1938.

Cas en Gertrud Schaareman in 1937.

Group	爪哇	Group	爪哇
Name	Schaareman, C.J.	Date of Birth	1900-10-08
Nationality	Nederlands	Religion	Christen
Rank	luitenant	Unit	1ste Divisie
Date of Capture	8 maart 1942	Date of Release	15 augustus 1945
Holder's Name	Casper Jacobus Schaareman	Holder's Name	Casper Jacobus Schaareman
Occupation	luitenant	Occupation	luitenant
Remarks		Remarks	36788

De Japanse kampkaart van Cas.

in de bres voor een medegevangene die beestachtig wordt mishandeld door Japanse bewakers. Die koelen, als ze in hun werk worden gestoord, hun woede op hem. Ondanks het risico van mishandeling of straf blijft hij zich als onderofficier al die jaren onverzettelijk inzetten voor zijn medegevangenen.

Terugkeer naar Helden

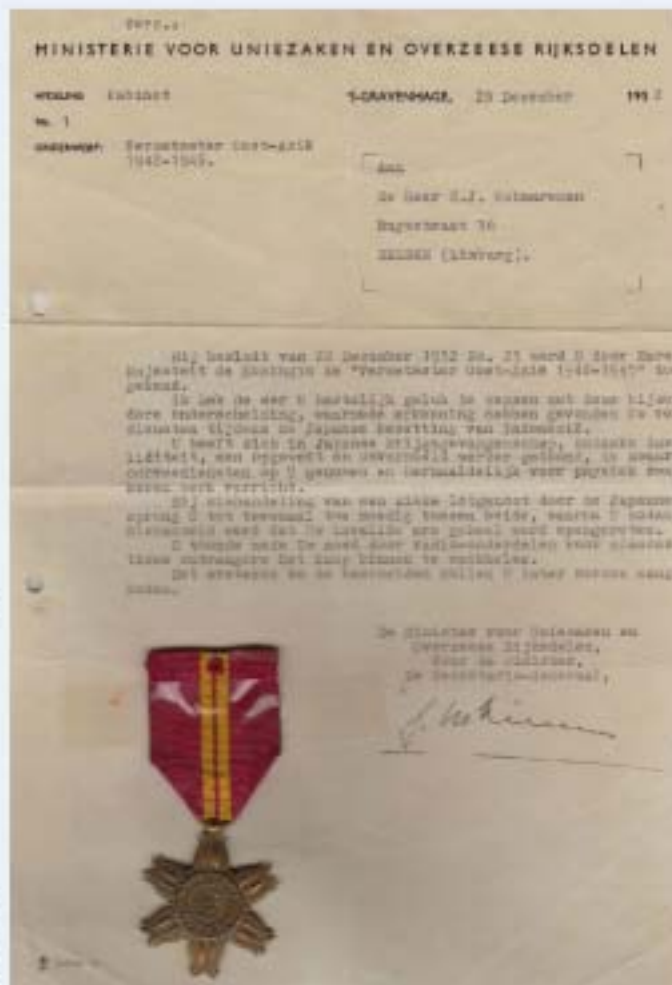
De kinderen herkennen hun vader niet meer als hij in augustus 1945 terugkeert uit het krijgsgevangenkamp. Na elf jaren Indië keert Cas met vrouw en kinderen in de winter van 1945/1946 berooid terug in Helden. Het begin van een nieuw leven, want ze moeten met niks beginnen. Noodgedwongen gaan ze inwonen bij zijn ouders en later in een van de armenhuisjes aan de Ruijsstraat. In 1952 wordt nog dochter Corrij geboren. Uiteindelijk gaan ze, begin jaren zestig, wonen in een nieuwbouwwoning aan de Ondersestraat in Helden.

In september 1986, ze zijn in dat jaar 50 jaar getrouwd, worden ze verrast tijdens een bezoek bij hun jongste dochter Corrij in Helden. Daar wachten burgemeester Van 't Hooft en twee getuigen om het echtpaar nu eens 'echt in de echt' te verbinden. Naast de Verzetsster Oost-Indië 1942-1945 werd hem in 1982 het verzetsherdenkingskruis (VHK) toegekend, samen met zijn broer Wim. Verder was hij sinds 1985 drager van de 'Gouden Eremedaille', verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

Casper Jacobus Schaareman overleed op 4 juni 1998 in de leeftijd van 83 jaar.

Het toekenningsbesluit van de Verzetsster Oost-Azië.

Koelenweg

De Koelenweg vinden we op 'De Schorf' in Beringe en is de verbindingsweg tussen de Heibloemseweg en de Vredepeelweg. In de wegenlegger van 1940 vinden we de Schorfkoelerweg die ongeveer hetzelfde tracé volgt als de huidige Koelenweg. Op de wegenkaart van 1894 is wel een pad getekend, maar is nog geen naam toegekend aan dat pad.

door Wim Daniëls

Bronnen:

- Wikipedia
 - De betekenis van de 'boerenkuilen' in de Peel, Hans Joosten, Natuurhistorisch Maandblad, 1985
- Kaarten:
- Plattegrond Gemeente Peel en Maas, gemeente Peel en Maas
 - Kaart gemeente Helden uit Gemeente Atlas van Kuyper, 1868
 - Tranchotkaart (1803-1820), gemeente Peel en Maas

Foto's:

- Collectie Wim Daniëls

Op de 'Kuyperkaart' uit 1868 van de gemeente Helden vinden we in het gebied dat toen ook Schorf heet een heleboel namen waarin 'Peel' en 'Koulen' voorkomen.

De Kuyperkaart van Helden uit 1868.

Peel

Het woord Peel komt vanaf de Middeleeuwen voor in geschriften in vormen van *Pedelo*, *Pedel*, *Pedele*, en *Pedelant*. Deze streeknaam koppelt men gewoonlijk aan het Latijnse woord *palus* (= moeras). Op de kaart zien we dat er in het gebied nogal wat vennen liggen. Maar er is nog een andere mogelijkheid die minder vaak wordt genoemd. Het woord Pael stond voor een grens of grenspaal en kwam veel voor in plaats- en veldnamen. Het was gebruikelijk om de delen van dorpsmarken of gemeeynten, die langs een grens lagen (langs de Palen!) aan te duiden als *Pael of Peel*. We zien op de kaart De Gevreeden Peel, Kesselder Peel, Heerspeel en Hoeks Peel. En zij liggen alle vier langs de grens met de gemeente Roggel. Beide verklaringen voor het woord Peel kunnen hier dus van toepassing zijn.

Koulen

Op de Tranchotkaart (deze is van vóór 1807, want er is nog geen Noordervaart op aangegeven) zien we een aantal gebieden met de naam 'koulen' of 'keulen'. Deze woorden zijn hoogstwaarschijnlijk afgeleid van het Heljes woord 'koel', oftewel in het Nederlands kuil. Op de kaart is goed te zien dat er kleine ronde waterpartijen getekend zijn. Op verschillende plaatsen in de Peel vindt men zogenaamde 'boerenkuilen'. Boerenkuilen zijn ontstaan door turfwinning onder primitieve omstandigheden. Door de slechte afwateringsmogelijkheden was men genoodzaakt turf te

De Tranchotkaart 1803-1820.

steken in zogenaamde 'ééndags-putten', die in principe in één dag werden gegraven en de volgende dag al gevuld waren met water. Heel absoluut moet men dit niet zien: als de lokale hydrologische situatie en het weer er zich voor leenden, zal men wel eens twee of drie dagen aan een put gewerkt hebben. De putten, in grootte variërend van enkele tot enkele tientallen vierkante meters, worden van elkaar gescheiden door uitgespaarde veenwanden ('veenkragen') en hebben, afhankelijk van de verveningsmethode, een ronde, rechthoekige of onregelmatige vorm; soms staan ze met elkaar in verbinding ten behoeve van een oppervlakkige afwatering. Tussen stroken boerenkuilen werden veenruggen uitgespaard, 'peelbanen' genoemd, die dienden voor de afvoer van gewonnen turf. Ruim twee eeuwen geleden is er in het

gebied Schorf door de bewoners van dat gebied dus turf gestoken in 'boerenkuilen' of 'turfskuilen'. De huidige Koelenweg dankt zijn naam derhalve aan deze turfstakers.

KOELENWEG

Een boerenkuil in de Peel.

Klimaatverandering van alle tijden (2)

In dit tweede deel beschrijven we hoe het de zonen van Maria Gommans vergaat na het overlijden van hun moeder. Door de strenge winters raken ze in financiële problemen en besluiten ze uit elkaar te gaan. Huub beschrijft dat in een werkstuk dat hij maakte met ondersteuning van leden van de werkgroep oud-schrift van de Heemkundevereniging. Wim bewerkte het werkstuk tot twee artikelen in *De Moennik*.

door
Huub Knippenbergh en Wim Daniëls

Maria Gommans overlijdt

Maria heeft niet lang kunnen profiteren van de hypotheek en de afgifte van de obligatie aan de broers Matthis en Peter Verhaeg, ze overlijdt een week na het afsluiten van de akte, op 3 maart 1786. De twee halfbroers zetten het bedrijf voort, maar al snel blijkt dat de aange-

gane lening onvoldoende is. Op 18 september 1786 sluiten Thomas Rochus en zijn vrouw Wilhelmina Jannis, mede namens hun halfbroer Joannes Janssen die deelt in de gezamenlijke boedel, een nieuwe lening¹ af bij Reijnier Knippenbergh en Joseph Hendricx. Ze lenen 930 gulden Cleefs tegen een rente van 4%. Dit keer wordt als onderpand gesteld:

1. Hun voorouderlijk huys met aengelaeg groot ongeveer drievierdel morgen tot aent Conincks Nieuw gelegen alhier int dorp eensijde Joannes Kerkeld andersijde Ard Driessen
2. Ongeveer vijf en een half vierendeel (5 1/8) morgen bouwlandt gelegen op den Lunder eensijde Jan Zelen andersijde d'erffgename Frans Janssen t' een voorhoofd d'erffgename Peter Slots 't ander den Achelsen wegh
3. Ongeveer twee en een half vierendeel (2 1/8) morgen bouwlandt gelegen int Pasch velt eensijde Ard Driessen andersijde Jan Yersondert 't een voorhoofd de weduwe Jan Gommans hoff 't ander den Achelsen wegh.
4. Ongeveer eenen halven morgen omtrent de meulen paschwaerts eensijde weduwe Joannes Gommans ander sijde Gerard Crommentuijn 't een voorhoofd d' erfgename Johan van Wis, 't ander meulenwaerts aen de gemeente
5. Ongeveer eenen halven morgen in de Pasch eensijde Joannes Janssen, andersijde Arnold Gijsberts, 't een voorhoofd Arnold Gijsberts 't andre den Hoogenwegh"

Opmerking: Onder post 1 is het voorouderlijk huys van de Rochusfamilie bedoeld. De grootouders Maes (Thomas) Rochus en zijn vrouw Maria Wilms woonden in de kern van Helden-dorp.

Het zit de halfbroers niet mee: de graanprijzen waren in die jaren heel hoog, maar het lukte door het slechte weer niet hiervan te profiteren. Misoogsten waren aan de orde van de dag, na de zeer strenge winter van 1783/1784 was er een uitvoerverbod voor graan naar de

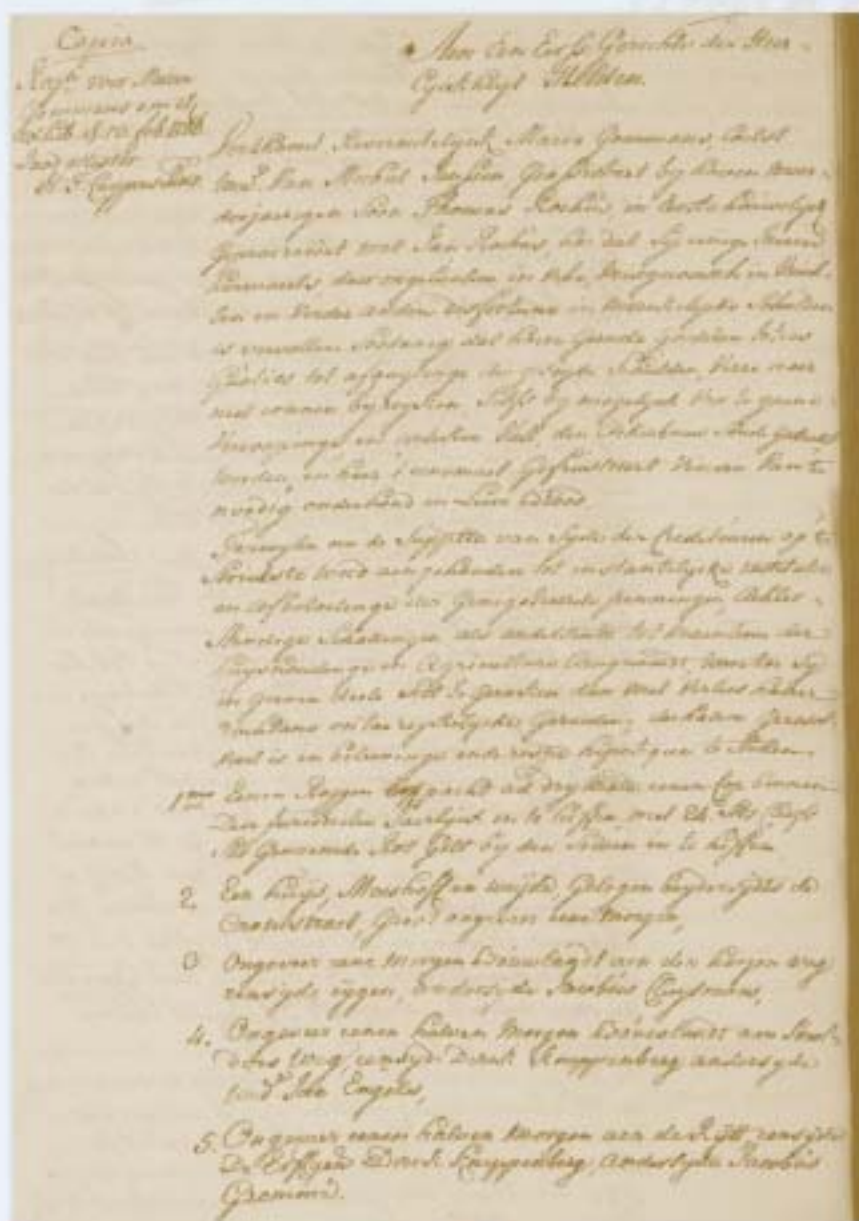

Oostenrijkse Nederlanden, grofweg het huidige Vlaanderen, Wallonië en Luxemburg. In 1789 was er weer een zeer strenge winter, de oogst van het wintergraan mislukte, in het Rijnland deed zich ten gevolge van de misoogsten hongersnood voor².

De broers gaan uit elkaar

Thomas en Joannes besluiten uit elkaar te gaan. Er wordt een testament van deling opgemaakt op 25 augustus 1790.³ Hieruit wordt het totale bezit van de familie duidelijker. Maar ook blijkt hoe het toenmalige erfrecht werkte.

1. In deze akte wordt duidelijk gesteld dat uit de huwelijkse voorwaarden tussen Thomas' vader Jan Rochus en zijn moeder Maria Gommans op 8 april 1752 blijkt, dat alle 'gereede goederen' (roerende goederen) zonder uitzondering, met de eventueel daarop rustende schulden, aan de langst levende nakomeling toekomen. Joannes Janssen kan hier op geen enkele wijze aanspraak op maken.
2. In deze akte wordt verklaard dat het voorouderlijk huis in Helden-Dorpen de daarbij aangekochte erven uit de nalatenschap van Peter Smolders met alle 'daer uytgaende grondlasten als chinsen, erfpachten, geldtrenten, schattingen en daer op soo gerichtelijke

Over de gevolgen van de misoogst wordt in 1768 bericht in de Amsterdamse Courant.

als onderlinge geaffecteerde capitaelen' eveneens toevalt aan Thomas. Dit huis komt immers uit de Rochusfamilie.

3. Ook de lening die op 3 maart 1786 werd aangegaan bij Reijnier Knippenbergh en Joseph Hendrix valt toe aan Thomas, behalve de delen uit deze lening die duidelijk te onderscheiden zijn. Zo wordt gesteld dat Joannes Janssen ondanks de huwelijkse voorwaarden 'sal hebben 't huys in de Cromstraet', dit is gekocht van Jost Smolders bij gerechtelijke verkoop van 21 september 1763. Ook de roggepacht en de bijbehorende rotpenningen worden hem toebedeeld. Deze pacht diende te worden gehaald op de 'Bieringer Hoek'. Ook alle verplichtingen, zoals de lening van 900 gulden Cleefs die in 1786 is aangegaan bij Mathis en Peter Verhaegh, komen voor zijn rekening. Thomas

wordt voor het aan hun toegekende deel.

Tevens moet Thomas voor grond, die nu toebedeeld is aan Joannes en die hij in gebruik heeft voor akkerbouw, op Sint Andries van het jaar 1790 een vergoeding leveren van 4 malder rogge en 1 malder boekweit. Ook dient hij de pacht van 'eene bent' (hooiweide) te voldoen aan J.M. Thoer. Evenals de huur van het van de weduwe Mattheus Scheers gehuurde huis. Joannes zal deze daarna onder de zelfde condities voortzetten. Blijkbaar woont Joannes in een gehuurd huis. Thomas mag wel, voor de rest van het lopende jaar, de bij het huis behorende schuur gratis blijven gebruiken.

De halfbroers gaan elk hun eigen weg. Joannes trouwt op 1 mei 1794 met de weduwe Dorothea Janssen. Uit dit huwelijk worden vijf kinderen geboren, waarvan er twee jong overlijden. Voor ons is nog interessant het derde kind Michael. Zijn naam is terug te vinden in de Kadastrale kaarten 1811-1832. Hij is dan eigenaar van de percelen Sectie D, 1602, 1606, 1607, 1608 en 1612. Het betreffende woonhuis is kavel 1607 aan

De Cromstraat (Van Hövellstraat) op de kadastrale kaart 1811-1832.

en Wilhelmina en hun nakomelingen zullen geen enkele aanspraak kunnen maken op deze goederen. Deze goederen zijn verkregen tijdens het huwelijk van Maria en haar tweede man.

de Cromstraat.⁴ Vergeleken met de huidige kaart lag dit huis ter hoogte van de huidige nummers Van Hövellstraat 50-52. Op 6 maart 1805 overlijdt Joannes te Helden.

4. Als vierde is bepaald dat Thomas en Wilhelmina, die voor en na de dood van Maria hun gezamenlijke moeder, de administratie hebben gevoerd, zonder verdere verrekening, van deze administratie zijn vrijgesteld. Tevens is bepaald dat elk van de twee halfbroers vanaf 1790 verantwoordelijk

Hoe het de familie Rochus verging

Thomas en Wilhelmina kregen 10 kinderen waarvan er 7 jong overlijden. Het zit dit echtpaar ook in de uitoefening van hun landbouwbedrijf niet mee. Ze moeten meer geld bijlenen en grond

verkopen. Op 10 mei 1791 verkopen ze aan rector Gommans een stuk grond van '150 roeden op 't Hubbenslag' voor 200 gulden Cleefs.⁵

Op dezelfde dag stellen ze een aanvullend onderpand voor de lening van 18 september 1786 aan Rienier Knippenbergh en zijn zwager Joseph Hendrix. In de lening waren ze 'bij onnoosel vergeet eenen last van twee hondert vijftig gulden Ruremonds of Cleefs ten voordeele van de capelle alhier, waarmede selve erven beswaert zijn, op te geven versweegen hadden waer door gemelte pandhebbbers mogelijk soudon konnen schaeden lijden'. Ook de rente hebben ze niet kunnen voldoen. Ze moeten een 'bijpand' stellen bestaande uit 'eenen halven morgen koninglijkcke novalien geleege neffens Peeter Peggen, ende eenen morgen heere novalien op het Hubbenslag neffens de herbaen'.⁶ Van de Capel leenden ze 250 gulden Roermonds maar door rente-achterstand loopt deze op tot 253 gulden. Blijkbaar kunnen ze de rente en 'schattingen' niet betalen.

Thomas overlijdt op 30 januari 1793 in Helden.

De weersomstandigheden bleven sterk wisselen. De winter van 1794/1795 was zeer streng. Moeder Wilhemina probeert het bedrijf voort te zetten. Maar de schulden worden alleen maar groter. De schuldeisers dreigen met executieverkoop. Op 17 maart 1797 verzoekt Wilhemina, geassisteerd door haar zoon Michael en haar schoonzoon Hendrik Peeters, samen met de 'momboirs' van haar nog minderjarige kinderen het 'eersame gericht der heerlijkheydt Helden' om een openbare verkoop 'bij stokkenslag en uijtbranden der kertsen' van haar goederen. Naast haar woonhuis worden nog tien kavels te koop aangeboden. Bij haar huis wordt het voorbehoud gemaakt dat ze: 'haere vrije wooninge op de opkamer op de linker hand tot Paesschen 1798 reserveert'.

Voor de landerijen wordt het voorbe-

houd gemaakt dat ze: 'toekomende somer als den boekweijt gemaeijt en dier afgeruijmt is te aenvaerden'. De koop wordt ingezet tegen het totaal van de lopende leningen, de openstaande renten, en overige schulden. Ook voor de 'aenkoop' zijn alle verder bijkomende kosten.

Echter 'Bij het ontsteken en uijtbranden der eerste kersse heeft niemant gehoogt', met andere woorden de kopers laten het afweten. In een onderhandse bieding helpt Leonard Slots de familie uit de brand. Hij wil wel niet tegemoet komen aan alle voorwaarden. Zo dienen de percelen waarop ze nog een keer boekweit wilden oogsten direct ter beschikking te worden gesteld. Verder wordt bepaald 'dat verkooperen van de met rogge besaeijde landerijen den schat van dit loopende jaer selfs betalen moeten'. Er wordt een tweede kaars aangestoken en Slots biedt nog 'thien hoogen' meer 'ider hoogsel wesen drij gulden munte'. Als deze laatste kaars is uitgebrand gaan de Rochusgoederen over naar Slots.⁷ Wilhelmina overlijdt op 6 maart 1812 in Helden.

Het weer blijft nog jarenlang onvoorspelbaar. De inval van de Fransen maakt de situatie er niet beter op. In de barre winter van 1794-1795 trekt het Franse leger via de bevroren Waal bij Zaltbommel de noordelijke Nederlanden binnen. Ook daarna zijn misoogsten bekend uit de jaren 1802 en 1812 en 1816. De laatste twee door de zeer natte zomers. De graanprijzen blijven door schaarste hoog. Pas na de Franse tijd verbetert het weer en normaliseren ook de graanprijzen.⁸

Een openbare verkoop omstreeks 1800.

Noten:

- 1 Zie document: Gommans RHCL_01.036_30_00024
- 2 Bron: RHCI Maastricht, Kaart Hoedemaker Wouwmer 16308
- 3 Zie Rochus RHCL_01.036_30_00109 - _0011 | document
- 4 Bron: Kadastrale kaarten 1811-1832, Helden sectie D, minuutplan D blad 2 en Oorspronkelijke aanwijzende tafels OATI 1038D052 en OATI 1038D053
- 5 Zie document: Gommans RHCL_01.036_30_00121
- 6 Zie document: Gommans RHCL_01.036_30_00122
- 7 Zie document: Weduwe Rochus RHCL_01.036_30_00199 - _00205
- 8 Bron: Kadastrale kaarten 1811-1832, Helden sectie D, minuutplan D blad 2 en Oorspronkelijke aanwijzende tafels OATI 1038D052 en OATI 1038D053

Illustraties:

- Internet

Honger en vertwijfeling als gevolg van misoogsten.

Een nieuwjaarskaart na 70 jaar

Deze keer eens geen zoldergeheim uit het depot van de Heemkundevereniging, maar een 'echt' ontdekt zoldergeheim.

Op de zolder van dit huis aan de Van Hövellstraat werd onderstaande ansichtkaart gevonden.

Zoldergeheimen

door Jac Kerkhofs en Jos Keijmes

Jac Kerkhofs van de Van Hövellstraat in Helden-Dorp wilde afgelopen winter beginnen om zijn zolder eens op te

knappen en beter te isoleren. Het dak moest aangepakt en de zolder moest nodig van een nieuwe vloer voorzien worden. De oude vloerplanken waren behoorlijk gekrompen en er zaten dus geen geringe spleten tussen de planken. Na een aantal vloerplanken verwijderd te hebben zag hij opeens wat fotoachtig papier tussen de rotzooi (bouwfal van vroeger!) liggen. Toen hij dat oppakte en de dikke laag stof had weggeblazen en voorzichtig afgeveegd, bleek het een nieuwjaarskaart te zijn. Het poststempel was gedateerd 1949 en de kaart was geadresseerd aan soldaat A. van Driel, Fort de Biltkazerne in Utrecht. Als afzender stonden er de namen van drie meisjes geschreven, te weten: Mia Muijsenberg, Mia Hanssen en Elly

Jacobs. Wat meteen opviel was dat de postzegel op de nieuwjaarskaart vakkundig verwijderd was en dat op die plek 'van Elly' stond geschreven.

Speurtocht

De naam Van Driel kwam hem bekend voor, want Jac wist dat een familie Van Driel ooit in zijn huis had gewoond. Van Driel senior was politiemann en had achter het woonhuis een kantoorruimte. De nieuwsgierigheid van Jac was gewekt. Hij toog met de kaarten naar zijn voormalige, 85-jarige, buurvrouw Els Welten - Gerris voor meer duidelijkheid. Zij herkende meteen de namen van de drie Dörper meisjes en wist zelfs te vertellen dat Elly Jacobs nog in Maasbree woonde. De andere twee waren helaas overleden.

Op bezoek bij Elly Vaessen - Jacobs in Maasbree bracht het zien van de kaart geen herinneringen bij haar naar boven. Ze zag wel meteen dat zij die geschreven had. Arnold van Driel was een

Elly Vaessen - Jacobs

De voorzijde van de gevonden ansichtkaart.

kameraad van haar broer Cor, die nu in Nieuw-Zeeland woont. Ondanks de aanwijzing onder de postzegel, vertelde ze dat er toch geen sprake van verliefdheid was geweest. Alle drie de meisjes (16 en 17 jaar) hadden toen al vriendjes. "Ik denk dat we die kaart met een gekke kop gestuurd hebben", was haar reactie.

Arnoldus Wouter van Driel trouwde in 1955 in de gemeente Helden met Emilia Wilhelmina Janssen. Hij was toen bankwerker van beroep.

Het werk op zolder is nog lang niet klaar. Wie weet wat er nog meer verborgen ligt?

De hartsvriendinnen Mia Muijsenberg, Mia Hanssen en Elly Jacobs in 1950.

Foto's:
 • Collectie Elly Vaessen-Jacobs
 • Jac Kerkhofs

Sjoeëlke sjpeule

door
Marion Leurs-Jacobs en
Willemien Severins-Janssen

Samen op de foto

Foto:
Collectie familie Absil-Mertens

Met dank aan Jeanne en Francis
Cox.

De kinderen zitten allemaal netjes met de armen over elkaar, zoals het toen gebruikelijk was, en kijken, al dan niet vrolijk naar de fotograaf. De foto werd gemaakt tijdens de oorlog in 1942 of 1943 in de tuin van de familie Cox aan de Kromstraat, nu Van Hövellstraat, in Helden. In de zomermaanden speelden de kinderen vaak buiten. Op de achtergrond is de was van de burens (Bollen Pier) zichtbaar (zie *De Moennik* 65). Jeanne Cox, op de foto geheel rechts staande, speelde graag schooltje. Later is

zij samen met haar zus Francis als onderwijzeres werkzaam geweest in het onderwijs in Beringe en in Helden. Jeanne wilde graag een klasje vol kinderen hebben, dus ze trommelde de kinderen uit de buurt bij elkaar. Het kippenhok werd ingericht als klaslokaal, en aardappelkistjes met planken fungeerden als banken en lessenaar. Van een dik kladblok maakte ze schriftjes. Ze leerde de kinderen versjes en ze zongen liedjes met elkaar. Er werd voorgelezen uit boekjes die de kinderen Cox kregen met Sinterklaas.

In die tijd kwam Pater de Ruyter, Lazarist uit Panningen, vaak langs als hij in de bossen in Helden ging wandelen. Pater de Ruyter was theologiedocent in het Missiehuis. Hij gebruikte zuiveringszout vanwege zijn maagklachten. Daarvoor was water nodig en dat kreeg hij bij de familie Cox aan de Van Hövellstraat. Toen hij zag dat de kinderen schooltje aan het spelen waren, maakte hij deze foto.

Zittend vooraan v.l.n.r.: Tiny Absil, Francis Cox, Nelly Absil en Annie Absil
Zittend achteraan v.l.n.r.: Nelly Cox, Mia van Essen, Annie Janssen, Mia Mertens en Mia Zegers.
Staande: Jeanne Cox.

Terug naar mijn kinderjaren. In Panningen was nog geen Jumbo, Albert Heijn, Lidl, Jan Linders of andere supermarkt. In 1953 opende Dirk van den Broek in Amsterdam de allereerste supermarkt in ons land. De eerste supermarkten waren klein en er werden voornamelijk vlees, kaas en groenten verkocht. Vlees kochten mijn ouders bij de slager (Engels op de Ringovenstraat), kaas bij de VêGé van tante Zus (waar nu Bufkes gehuisvest is) en groenten teelde mijn vader zelf: 'heuve' in het Heljes.

"Mien vader hej vreuger 'ne gruntehoof teussen Stappers Naad en Hugo Sevens aan 't Sjtråötje (wónt nów de femielie Linsen). Dae hoof hej hae gepaocht van Gradje Engels. Wae wónde op de Julianasjtraot en lepe óvver 't pedje teussen kefee Lommen Had en vieëarts Boeëne naor dae hoof. Inne lintje mooste wae mèt helpe dae mooshoof um te sjpaje. Ozze pap sjpaje en wae ónkroed en graas hakke. As det klaor waas, begoos mien vader mèt zeie: steelmoos, mórkes en spinazie in reje. Mer der greujde auch drek teussen de grunte en da moosten wae gaeje. Aaf en tów mooste wae auch sjoefe, mer as ozze pap dan kwaam kieke of wae 't good gedaon hejje, deej hae 't dök opnej, want 't waas neet gauw good. Inne proemetied, as wae dan efkes niks te doon hejje, krope wae ónger de hék door inne hoof van Stappers Naad proeme sjume. Mèr oe wieë as Noor, de maagd van Stappers Naad det zoog, dan waas 't make desse weg kwaams, want anders kreeg ze der mèt de bezemsjteel. Bej dae angere nabber hejje ze trouwes hieël lekkere koorse. Die hoofde wae neet te sjume, want wae krege altied un hampel van Hugo.

door Wim Daniëls

Groente- en fruitnamen in het Heljes:

Aardappel	- petat
Andijvie	- sjteelmoos, andievie
Groente telen in eigen tuin	- heuve
Kool	- koeël
Peultjes	- riezzer-erte
Savooiekool	- sevójjemoos
Sjalot	- sjerlot
Soep met veel groente	- sjnatseseoep
Tuinbonen	- wölleboeëne
Witte kool	- bleik, kappeskoeël / kappesmoos
Wortel	- moor
Zuurkool	- tonnemoos / zoormoos
Braambes	- braomelt
Framboos	- framboeës, mulshaes
Kers	- koors
Kleine, zure, wilde pruim	- kreek
Krent	- krint
Kruisbes	- sjteksbaer
Perzik	- peers
Rode bessen	- miemerte
Sinaasappel	- appelesien
Zwarte bes	- mormelte

Miemerte

www.moennik.nl

Heldense uitdrukkingen en gezegdes met groente en fruit:

Daar kun je alles mee aanvangen	- Dae lit zich de boeënesjaek oppe kop sjerp make
Die is heel zuinig	- Die zit mèt eur proem oppe kees
Die kun je alles wijs maken	- Hae gluift dich nag as te zees det Ozze Livven Hier in 'ne kersenboom zit
Daar kon men zich geen luxe permitteren	- Dao kwome gin krinte in de bóttermelk
Gerecht met witte bonen en snijbonen	- Nekse kiendjes in 't graas
Tuinbonen moet men vroeg zaaien	- Wae wölleboeëne wilt aete, mót miert neet vergaete

De Nederlandse vertaling van het Heljes vindt u weer op www.moennik.nl.

Wölleboeëne

De winkel van Coba en Mia Houtappels

Aan de Koninginnelaan in Panningen was ooit op nummer 18 een in de verre omtrek bekende winkel gehuisvest. De winkel van Coba en Mia Houtappels was niet alleen een damesmodezaak, maar stond vooral bekend vanwege de bruidskleding. Menig bruidje heeft de 'mooiste dag van haar leven' beleefd in een bruidsjapon van Maison Houtappels.

door
Marion Leurs-Jacobs en
Willemien Severins-Janssen

Vader Leo Houtappels en moeder Bet Houtappels-Hendrickx trouwden in 1917. Ze hadden een gemengd bedrijf in Egchel. Er werden tien kinderen geboren, vijf meisjes (onder wie Coba en Mia) en vijf jongens van wie een op jonge leeftijd is overleden. Omdat de boerderij in Egchel verkocht werd, vertrok het gezin in 1937 naar een boerderij aan de Ninnesweg in Panningen. In 1957 werd een woonhuis gekocht aan de overkant van de straat. De oude

naam van die straat, Ninnespèdje, was toen al gewijzigd in Koninginnelaan. Dat had te maken met de nieuwbouw van de Franciscus-jongensschool (nu Plattelandshoës).

Dochter Coba (1923-2001) was altijd werkzaam op de boerderij van haar ouders. Nadat vader Leo was overleden werd het agrarisch bedrijf nog een paar jaar voortgezet. Enkele kinderen waren inmiddels al getrouwd en gingen elders wonen.

Haar jongere zus Mia (1936) ging in Tegelen een opleiding als coupeuse volgen bij de dames Hovens. Omdat er textiel zou worden verkocht was ook het diploma 'Algemene Textiel' vereist. Voor de verkoop van hoeden moest Mia de cursus 'hoedenmodiste' volgen en natuurlijk ook weer een diploma halen. Nadat Mia de opleidingen had voltooid werd de voorste kamer verbouwd en de winkel gestart. De benodigde vestigingspapieren waaronder het Middenstandsdiploma werden gehaald en na de inschrijving bij de Kamer van Koophandel werd de winkel op 11 oktober 1958 geopend, onder de naam 'Maison Houtappels'.

Foto's:
Collectie Mia Houtappels

Het interieur van de winkel.

Collectie

De collectie bestond uit hoeden, sjaals, handschoenen en nylons. Aangezien er door de meeste vrouwen hoeden werden gedragen bij het naar de kerk gaan, zeker met christelijke feestdagen zoals Pasen, Pinksteren, Allerheiligen en Kerstmis, werden deze goed verkocht. Naderhand werd de collectie uitgebreid met vesten, truien, jurken en rokken. In het begin werd door menigeen nog wel eens gedacht dat de winkel alleen bezocht werd door vrouwen van agra-

riërs, maar dat veranderde snel. Mia en Coba bezochten voor de inkoop van de kleding de beurzen in Düsseldorf en Amsterdam. De truien van het merk Kemaso, in die tijd een heel goed merk, werden bij een bedrijf in Veenendaal ingekocht. Er werd kwaliteit verkocht, goede en mooie kleding.

Bruidsmode

De bruidskleding werd in het begin ingekocht via een vertegenwoordiger die werkzaam was bij een groothandel in bruidsmode. Het atelier van die bruidskleding was in Eindhoven. Aangezien dat in die tijd een grote afstand was, werd besloten om zelf, naast de verkoop van damesmode, ook met de verkoop van bruidsmode te starten. In 1964 was het zover en werd een speciale ruimte ingericht voor de collectie bruidskleding. En als er iets veranderd moest worden aan een bruidsjurk, dan was dit nu mogelijk in het eigen naaiatelier. De eerste bruid was Mien Stemkens, een collega van zus Nelly, die werkzaam was als gezinsverzorgster in Tegelen.

Toen in de jaren zestig het winkelcentrum van Panningen werd uitgebreid, overwogen de zussen om de winkel te verplaatsen naar het Raadhuisplein. Maar omdat moeder Houtappels toch liever aan de Koninginnelaan wilde blijven wonen, ging de verhuizing niet door. De zaken gingen goed, zodat de winkel te klein werd. Het woongedeelte en de winkel werden verbouwd. Na de uitbreiding werd er ook personeel in dienst genomen, zowel voor de verkoop alsook in het atelier.

Omdat de gezondheid van Mia niet altijd goed was, stopten de zussen op 1 maart 1977 met de verkoop van bruidsmode, en gingen ze alleen nog door met de verkoop van damesmode. De vrijgekomen ruimte werd nu bij de winkel gevoegd. De collectie werd uitgebreid met kleding in de maten 38 tot 52. Het modehuis genoot in die tijd bekendheid tot ver buiten Panningen.

Modeshows

In 1973 werd verzorgingshuis De Wietel geopend. Coba en Mia besloten om tweemaal per jaar in het verzorgingshuis een modeshow te organiseren.

Aangezien het voor de bewoners vaak moeilijk was om naar de winkel te komen, konden ze na de show de kleding kopen. De kleding werd geshowd door de bewoners zelf. De shows werden drukbezocht.

Ook hield Maison Houtappels elke twee jaar bruidsmodeshows. Deze vonden plaats in het voormalige Cultureel Centrum (het oude gemeenschapshuis) in Panningen aan het Raadhuisplein. Ook deze shows werden drukbezocht. Toen Coba 65 jaar werd en de gezondheid van Mia achteruitging, stopten de zussen op 1 mei 1988 definitief met de zaak.

Angela van Roy nam, met medewerking van de dames Houtappels, de bekende merken die Maison Houtappels voerde over in haar modezaak 'Royal Chique'.

Coba overleed in 2001. Mia verhuisde in 2003 naar een appartement aan de Raadhuisstraat. Het pand aan de Koninginnelaan werd verkocht.

Mia en Coba

De winkel van
binnen en buiten
in 1987.

Garage Rughie Panningen

Toen en Nu

door Theij Cox en Sjraar van Horen

Foto's:

- Archief Heemkundevereniging
- Bert Coppelmans

Op vrijdag 2 mei 1969 opende burge-meester Martin Hoelijmakers met het voltallige college garage 'Rughie' aan de Beekstraat 27 in Panningen. De naam Rughie was afgeleid van Rudolf (Roedje) Ghielen. Tegelijkertijd vond hier ook de opening plaats van een Elf-tankstation.

Gerrit Ghielen, de oudste zoon van de bekende 'Roedje' van het groengekleurde busbedrijf en zijn broer Leo waren samen de trotse bezitters van dit vijfde garagebedrijf in Panningen. De garage met bovenwoning werd ontworpen door architect Frans Niessen en gebouwd door de firma J. Jacobs uit Panningen. Rughie was Fiatdealer en tijdens de opening was er natuurlijk ook

een grote show van de Fiatmodellen.

Op 1 januari 1989 wijzigt de naam 'Rughie' in 'GHS'. Dit staat voor Ghielen Helden-Swalmen.

De vier zonen van Gerrit, te weten Ruud, René, Geert en Hans hebben later de zaak van hun vader overgenomen.

Op 1 mei 1986 werd een dependance in Swalmen geopend en gerund door Ruud en René.

Geert en Hans Ghielen runden de zaak in Panningen.

Later werd de naam gewijzigd in Autobedrijf Ghielen.

Op 13 mei 1999 werd de zaak overgedaan aan Fiat Lennaerts. Ruud en René bleven de dagelijkse werkzaamheden in Panningen doen.

In 2008 sloot Lennaerts zijn deuren in Panningen en daarna heeft het pand jaren leeg gestaan.

Perceel en pand werden aangekocht door Fred Geux om woonhof Domaine Belle Cour te ontwikkelen. Vervolgens

werd alles in 2016 gesloopt en ontstond er het woonhof Loverhof.

Bijgaand een dronefoto van het woonhof dat nog niet volledig is volgebouwd. Woonhof Domaine Belle Cour wordt een mix van gezonde en energiezuinige woningen en appartementen. De in totaal 29 woningen worden duurzaam gebouwd met natuurlijke bouw- en isolatiematerialen op basis van hout. Deze materialen zorgen ervoor dat de woningen koel blijven in de zomer en warm in de winter.

Wat een mooie plek voor een...

Hier kan ook uw naam komen te staan als vriend.

Heemkundevereniging Helden

Openingstijden verenigingslokaal (Documentatiecentrum)

maandag
van 19.00 uur - 21.30 uur

woensdag
van 14.00 uur - 17.00 uur

Op feestdagen gesloten.

Adres:

Heemkundevereniging Helden
Aan de Koeberg 3, 5988 NE Helden

www.moennik.nl
info@moennik.nl
Tel. 077-763 04 01 (doc.-centrum)

STREEKMUSEUM Peel & Maas

Openingstijden:

mei t/m september:
woensdag t/m zondag van 13.00 uur - 17.00 uur
oktober t/m april:
woensdag en zondag van 13.00 uur - 17.00 uur
Gesloten op: eerste kerstdag,
nieuwjaarsdag, carnavalszondag,
paaszondag en pinksterzondag

Adres:

Aan de Koeberg 3, 5988 NE Helden
www.museumpeelenmaas.nl
info@museumpeelenmaas.nl
Tel. 077-308 15 55

